



Veto

nummer 16

19 januari 1998

Jaargang 24 - 1997-1998

alghe - Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van juni tot augustus)



**Pers en maatschappij:
De Morgen vs.
De Standaard**

p. 4-5



**Gratis bellen:
weldra ook in Leuven!
Deze kop wordt u aangeboden door
Veto**

p. 10

Wijziging universiteitsdecreet VAO's in de maak

Mag een voortgezette opleiding 300.000 frank kosten?

Afgelopen week werd op de Raad voor Hoger Onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een voorstel ingediend om het universiteitsdecreet aan te passen en de universiteiten voortaan de mogelijkheid te bieden om voor de helft van haar voortgezette academische opleidingen (VAO's) een inschrijvingsgeld te vragen van maximum driehonderdduizend frank. Het voorstel werd ingediend door vertegenwoordigers van de KU Leuven, de Universiteit Gent en de VUB. Het wordt deze week verder besproken op het Bureau van de Vlor. Het is de bedoeling dat de tekstwijziging uitmondt in een amendement op het huidige universiteitsdecreet. In mei 1995 heeft het Arbitragehof een eerdere dekreetswijziging in dezelfde zin vernietigd.

De laatste massale studentenbetogingen in Leuven dateren alweer van drie jaar geleden. Aanleiding om eind 1994 en masse op straat te komen was een dekreetswijziging van de hand van minister van Onderwijs Van den Bossche (SP). De minister wilde met een nieuwe universiteitsfinanciering een einde maken aan de wildgroei van voortgezette academische opleidingen, de zogenaamde postgraduaten. Universiteiten worden gesubsidieerd volgens het aantal ingeschreven studenten. In de nieuwe financiering werd evenwel geen rekening meer gehouden met de schommelingen in de studentenaantallen in de VAO's, zodat de uniëfs er geen financiële baat meer bij hadden om zoveel mogelijk postgradaatstudenten aan te trekken. Wel kregen de uniëfs in hun algemene werkingsubsidie een vastgesteld bedrag om de bestaande VAO's te financieren. Bovendien kregen de universiteiten de mogelijkheid om zelf het inschrijvingsgeld te bepalen voor VAO's. Dat liet de deur open om inschrijvingsgelden te vragen van meer dan veertigduizend frank, vandaar het studentenprotest. Het Arbitragehof volgde de studenten en vernietigde de dekreetswijziging.

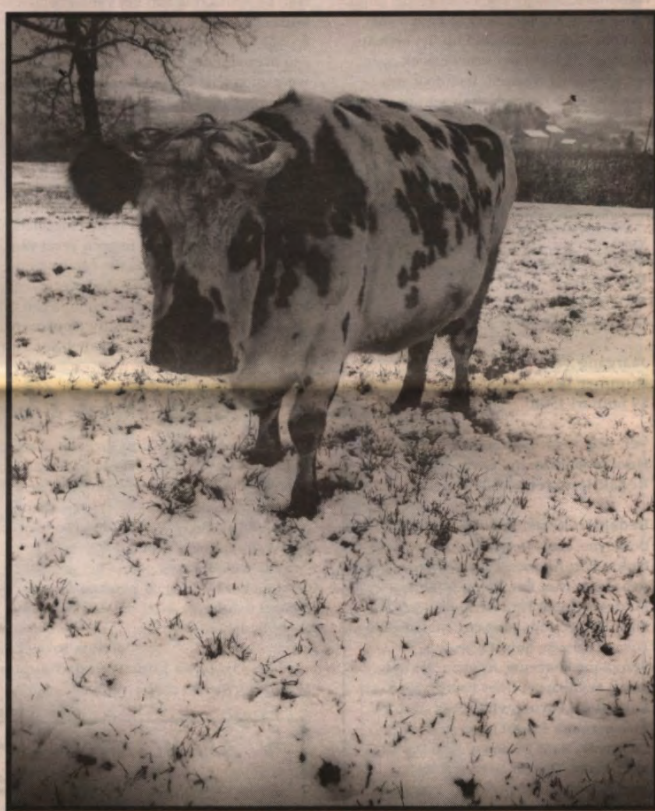
Als redenen daarvoor gaf het hof op dat er in het decreet geen criteria werden gesteld op basis waarvan een universiteit mag beslissen om een hoger toegangsgeld te vragen, en dat er evenmin een maximumbedrag voor de verhoging werd aangegeven. Aan die twee punten komt het nieuwe tekstvoorstel dat bij de Vlaamse Onderwijsraad voorligt, wel tegemoet. De Vlor noemt drie criteria die een hoger inschrijvingsgeld rechtvaardigen. Ten eerste de "bijzondere kosten van de opleiding". Daaronder valt ondermeer het aantrekken van hoog gespecialiseerd personeel, het uitrusten van een gespecialiseerde bibliotheek, of onderzoeks-

uitrusting. Ten tweede: "het aanbod in de opleiding van bijzondere activiteiten en bijzondere faciliteiten zoals bedrijfsbezoeken, residentiele seminaries en dergelijke"; en ten slotte: "de bijdrage die in het binnenland of het buitenland van het doelpubliek gevraagd wordt voor andere of gelijkaardige vormings- en opleidingsinitiatieven." Als maximumbedrag voor de inschrijving stelt de Vlor "het drievoudige van het basiseenheidsbedrag per onderwijsbelastingseenheid" voorop. Konkreet komt dat neer op een bedrag van driehonderdduizend frank, dat kan gevraagd worden als aan één van de voornoemde criteria is voldaan.

De studentenbeweging reageert furieus op het voorstel: "Het kan toch niet dat het huizenhoge inschrijvingsgeld in bijvoorbeeld de Verenigde Staten volstaat als ekskuus om ook hier voor een VAO tot driehonderdduizend frank te vragen," aldus Olivier Remy van de Leuvense Sociale Raad. De studenten vrezen dat een voortgezette opleiding een eksklusieve aangelegenheid wordt voor een elite die het zich kan permitteren een dergelijk bedrag op tafel te leggen: "Het verhogen van inschrijvingsgelden is een bijkomende drempel in de toegang tot het onderwijs. Daarom is het huidige voorstel onaanvaardbaar." Verder wijzen de studenten erop dat zij geen voorstander zijn van een studieduurverlenging en de vrees delen dat een te hoge waardering van een voortgezette opleiding de waarde van het 'gewone' universiteitsdiploma met twee cycli zal uithollen. Maar: "Gezien de internationale tendens om meerdere diploma's te behalen, mogen de inschrijvingsgelden voor voortgezette opleidingen niet hoger zijn dan deze voor een basisopleiding."

Lukraak

In een reactie stelde professor Frans Van Nieuwenhove, die voor de KU Leuven mee het Vlor-voorstel voorlegde, dat bij studenten die het toegangsgeld niet kunnen betalen een vermindering "geval per geval" bespreekbaar is. "Voor die studenten zal er een uitzonderingsmogelijkheid gekreëerd worden. Ten tweede zullen de bedragen afgestemd worden op de doelgroep van de VAO. Het is allerminst onze bedoeling om zomaar lukraak voor een paar VAO's driehonderdduizend frank te gaan vragen." Maar een vaste regeling daarvoor komt er allicht niet. Nochtans stelde de Vlor bij de vorige dekreetswijziging in 1994 nog: "In-



Mestaktieplan — LBK organiseerde afgelopen week een debat. Voor Veto's Middelpunt een mooie aanleiding om de discussie over mest in Vlaanderen eens vanuit verschillende hoeken te belichten.
(foto Elena Schutjes)

dien er geen minima en maxima voor de inschrijvingsgelden worden bepaald, moet nagedacht worden over een stelsel waardoor minder begoede studenten toch de toegang tot de voortgezette opleiding gegarandeerd wordt." Een maximumbedrag is er ondertussen wel, maar men kan moeilijk volhouden dat daarmee het probleem voor de minder begoede is opgelost.

Het is niet zeker of de dekreetswijziging, indien zij wordt goedgekeurd, onmiddellijk grote gevolgen zal hebben voor de bepaling van de inschrijvingsgelden van de VAO's. Op dit moment wordt al voor elf postgraduaten in Vlaanderen een hoger inschrijvingsgeld gevraagd, met 240.000 frank

voor 'Master of law' aan de KU Leuven als duurste. Door de schrapping van het in 1995 door het Arbitragehof vernietigde lid geldt nochtans de regel dat voor elke opleiding maximaal achttienduizend frank mag gevraagd worden. Volgens de nieuw voorgestelde regeling zou het inschrijvingsgeld voor de helft van de VAO's opgetrokken mogen worden. Afgaande op het rapport van de Vlaamse Interuniversitaire Raad betekent dat dat voor 93 van de 186 VAO's die aan de verschillende Vlaamse uniëfs worden aangeboden, een inschrijvingsgeld mag worden gevraagd dat hoger ligt dan de gebruikelijke achttienduizend frank.

Bart Eeckhout

GROEP T

LERAARS MET VISIE

PEDAGOGISCHE HOGESCHOOL LEUVEN

Tiensevest 60 • 3000 Leuven • Telefoon 016/30 10 30 • Fax 016/30 10 40 • E-mail groep@groep.be



lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redactiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moeten vóór vrijdagmiddag 16.00 u binnen zijn, liefst op diskette of via e-mail veto@veto.student.kuleuven.ac.be.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto. Brieven die langer zijn dan 2400 tekens (spaties inbegrepen, wat overeen komt met ± 1,5 getikte bladzijde met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Kriminele organisaties

Er was terecht veel kritiek op het wetsontwerp 'kriminele organisaties'. Gevreesd werd dat politieke groeperingen gekriminaliseerd zouden worden. De regering heeft nu amendementen ingediend, waardoor ze voor deze kritiek lijkt terug te krabbelen.

Nader onderzoek leert echter dat de kriminalisering van burgerbewegingen, vakbonden, actiegroepen allerhande, langs een achterpoort nog méér te vrezen valt. Inderdaad, de regering wil nu het bestaan van artikel 322 van het strafwetboek over bendeverving wijzigen. Daardoor wordt voortaan elke afspraak strafbaar om samen

een "wanbedrijf" te plegen zoals bijvoorbeeld: een kruispunt bezetten, een barriera de opwerpen, verkeersborden overschilderen en een verboden terrein (legerbasis, kerncentrale) betreden. Ieder lid van een organisatie, die zo'n akte voorbereidt, wordt strafbaar, zelfs een lid dat niet aan die akte deelneemt, ja zelfs als die akte niet doorgaat.

Eens te meer ontstaat de indruk dat de regering politieke intimidatie mogelijk wil maken, onder het mom de maffiose criminaliteit te bestrijden. Is dat haar bedoeling? Dat weet ik niet, het is alleszins het resultaat. De intrekking van het voorgenomen artikel 342 — dat grondig gewijzigd wordt en 324 bis en volgende wordt — mag dan een overwinning lijken van de tientallen witte en groene committees die de senaat met moties hebben bestookt, wat nu op tafel ligt is nog erger! Kortom, ook dit nieuwe artikel 322 moet ingetrokken worden. Presie van de publieke opinie is nodig om de regering tot betere inzichten te brengen.

Op zijn minst moet het amendement worden aangenomen, dat ik heb ingediend en dat zegt: "deze wet is in geen geval van toepassing op organisaties die een legitiem maatschappelijk of politiek doel nastreven, zelfs niet als ze daarbij misdrijven plegen."

Eddy Boutmans,
Agalev-Senator

Slaagsijfers (1)

In het artikel over de slaagpercentages werd wel een uitleg gegeven over het resultaat voor kriminologie, maar er werd niet gerept over de lage cijfers van kunstwetenschappen en musikologie. Waarom geeft u hier geen extra uitleg of redenen bij?

Bovendien laat u ook in het ongewisse waarom het cijfer bij de humane wetenschappen duidelijk lager ligt dan bij de andere fakulteiten.

Sylvia Broeckx,
Iste kan kunstwetenschappen
In het kader van het artikel was het nu eenmaal

niet mogelijk om voor elk cijfer een verklaring te geven. Mogelijke verklaringen voor het cijfer van kunstwetenschappen en musikologie kunnen ook daar het onterechte beeld van een 'gemakkelijke richting' zijn, of het onduidelijke profiel ('gekozen bij gebrek aan iets anders') en de instroom van studenten uit sekundaire opleidingen die minder op het universitaire onderwijs voorbereiden, in casu kunsthumaniora. Dit zijn slechts enkele mogelijkheden, wat hier staat is dus geen evangelie.

Slaagsijfers (2)

Graag zou ik willen reageren op het artikel over de slaagsijfers, meer bepaald over die van kriminologie. Volgens studentenkoordinator Van Gerven zou er bij kriminologie sprake zijn van een soort Dutroux-effect. De realiteit in Leuven spreekt dit echter tegen: na een daling in de jaren tachtig is er vanaf het begin van de jaren negentig (dus ruimschoots voor augustus 1996) een permanente stijging van het aantal studenten in onze eerste kandidatuur. Dit kan best te maken hebben met de aandacht die onze maatschappij besteedt aan de onveiligheidsproblematiek, maar van een Dutroux-effect is in Leuven geen sprake. Dat onze abiturientie voorbijgaan aan hun eigen kwaliteiten en gebreken en dat ze onze studierichting niet altijd om de juiste redenen kiezen, kan ik best bijtreden. Welke positieve invloed semestereksamen (zonder een degelijke heroriëntering in het midden van het jaar) hierop kunnen hebben, blijft voor mij echter volstrekt onduidelijk. En dat dit te merken zou zijn op onze infodagen, verdient toch een kanttekening: Volgens de permanente onderwijscommissie (POK) zouden de meeste eerstekeerders niet aanwezig zijn geweest op onze infodag. De groep deelnemers van de infodag komt dus amper overeen met de latere eerste kandidatuur. Dit bemoeilijkt een betere informatie doorstroming over de studierichting. Hiervoor zullen de PMS-centra en de middelbare scholen zelf moeten worden aangesproken.

Daarnaast zou ik Veto ten zeerste willen bedanken voor de publicatie van dit artikel. De problematische eerste kan kriminologie is binnen de POK (en de fakulteit) een 'vergeten' probleem. In het kielzog van de onlangs doorgevoerde programmahervorming zou er hiervoor nochtans een aparte werkgroep worden opgericht. Dat is na een half jaar nog niet gebeurd. De motivatie van de POK-leden is blijkbaar niet al te hoog, ondanks een nakende onderwijs-evaluatie. Het wordt tijd dat we ons minder met 'administratieve' taken gaan bezighouden en meer gaan nadenken over de problemen binnen het onderwijs. Een reorganisatie van de POK zou hiertoe kunnen bij-



buitenbaan

Deze week niet in Veto:

De loting voor het Europese kampioenschap voetbal 2000: Pre-millenniaanse spanningen doen zich af gevoelen in Groep 8, waarin ondermeer Joegoslavië, Kroatië en Macedonië het tegen elkaar zullen opnemen. Alleszins opgetogen betoonden zich de delegatie van het Noord-Ierse nationale team, de vierde eend in de bijt, die blij was om een keer niet tegen de katoliken te moeten vechten. • In navolging van de Dextia-aandelen is vorige week een geldtransportbestelwagen op spektakulaire wijze de lucht in gegaan. Prompt georganiseerde de Vakvereniging voor Geldtransporteurs een staking, uit gegronde vrees voor het feit dat ze met die intelligente geldkoffers dezelfde koddelen gaan voorhebben als de Mens in '2001: A Space Odyssey'. Dat ze maar een voorbeeld nemen aan de vulkaan Etna, tenminste iemand die vorige week weer in werking is getreden. • De nichtendossiers: in Nederland werden de eerste homohuwelijken onder ruime mediabelangstelling voltrokken. In onze eigen Vlaamse Gemeenschap heeft Alexandra Colen de idee geopperd om de groepsnaam 'Get Ready' te vervangen door het minder volksvreemde 'Kom Klaar'. • Bill Clinton werd gekonfronteerd met Paula Jones, die naar verluidt zonder problemen de First Penis vist te identificeren, in een line-up naast de organen van meneer Bobbit, O.J. Simpson, Bart Simpson en Bugs Bunny. Pas toen de vrouw een foto onder ogen kreeg van Apollo 12 verscheen er een zweem van twijfel op haar glimlach, die door de FBI voor de zekerheid op voorhand was dichtgenaaid. • Sire, il y a des Belges de nouveau. Paul Marchal gaat unitair, omdat iemand hem heeft verteld dat er op die manier dubbel zoveel stemmen te behalen zijn. Net op tijd heeft men hem de partijnaam ID 42 uit het hoofd kunnen praten. • De nevendossiers: enkele professoren van de fakulteit Godsdienstwetenschappen gaan op interview bij getuige X1, die zich naar verluidt enkele spantende details wist te herinneren over de manier waarop Onze Lieve Heer om het leven is gekomen. Op het vlak van de religie bestaat de tegenstelling tussen believers en non-believers namelijk al net iets langer. Dat met die spijkers wilden de heren profen nog net aannemen, maar dat met die elektrisiteitsdraden en de tampons ging net iets te ver. Het Heilige Bloed werd volgens de overlevering immers in de beker van het Laatste Avondmaal opgevangen.

dragen. Ik hoop dus dat onze POK van de eerste kanproblematiek nu echt werk gaat maken. Veto heeft med de publicatie van het artikel haar waakhondfunctie alleszins schitterend vervuld.

Herman Pauwels,
studentenvertegenwoordiger POK
kriminologie



kolofon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 24
Nummer 16
19 januari 1998

Ver. uitg.: Bart Eckhout
Hoofdredactie: Raf Gerits
Redactiesekretaris: Bart Eckhout

Redactie: Kristof Daniels, Benny Debruyne, Hans Declercq, Joost Helsen
Doka: Bart Andries, Dirk Bernard, Jimmy Debruyne, Ivan Put, Elena Schutjes

Medewerkers: Filip De Keukeleere, Ellen Gysels, Joris Janssens, Stefan Huber, Thierry Laenen, Sofie Overstijns, Véronique Patteeuw, Herman Pauwels, Pascal Seynhaeve, Griet Vandersijpen

Layout en vormgeving: Bart Andries, Dirk Bernard, Kristof Daniels, Benny Debruyne, Hans Declercq, Filip De Keukeleere, Dietger Geeraert, Joris Janssens, Hans Neefs, Sofie Overstijns, Hans Vandenaabeele, Eva Wittoox

DTP: Filip De Keukeleere, Hans Vandenaabeele, Eva Wittoox
Cartoons: Filip Craen, Peties
Spelling: Bart Eckhout, Filip De Keukeleere, Hans Vandenaabeele, Eva Wittoox

Vorige week ten onrechte vergeten, waarvoor duizendmaal eekskus: Kris Kuppens, Tanja Millian, Pascal Seynhaeve
Eindredactie: Raf Gerits en Hans Neefs

Internet-Veto:
<http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit
Allaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij: Artios (Kampenhout)
Oplage: 9000 exemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162
Abonnementen

Studenten: 250fr; niet-studenten: 350fr;
buitenland: 700fr; steun vanaf 1000fr;
over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redactievergadering
iedere vrijdagmiddag om 16.00 u



Fijnaut en De Bock weerleggen beschuldigingen

Op vrijdag 16 januari organiseerde het Instituut voor Strafrecht een studiedag over (federale) parlementaire onderzoekskommissies. Dat deze organen vandaag ruimschoots in de belangstelling staan, bewijzen niet alleen hun aantal, maar ook de aandacht die de media eraan schenken. De tijd was dus zeker rijp om de rol van dergelijke commissies en de betrokken experts (lees professoren) onder de loep te nemen: Over welke onderzoeksmogelijkheden beschikken zij? Waar liggen de politieke en technische grenzen van hun activiteiten? Met welke dilemma's en risico's wordt ze gekonfronteerd? En wat is de toekomst van dit instrument?

Politoloog Deschouwer situeerde de parlementaire onderzoekskommissies midden in het politieke bedrijf. Het hoeft volgens hem daarom geen verbazing te wekken dat zij kenmerken van politieke aard hebben. Belangrijk hierbij is, in termen van verwachtingen, dat zij niet actief zijn bij het maken van regels, maar enkel regeringsbeslissingen beoordelen, het gerecht controleren of maatschappelijke ontwikkelingen onderzoeken. Als ze hierbij een juridische rol vervullen, door zich bijvoorbeeld uit te spreken over het al dan niet schuldig zijn van iemand, doen zij echter geen uitspraak die — zoals bij het gerecht — definitief en bindend is. In de politiek kan het debat altijd weer geopend worden en kan een beslissing eeuwig ter discussie blijven staan.

Raf Verstraeten, professor straf(proces)recht, besprak de formele bevoegdheden en beperkingen. Het recht op parlementair onderzoek, dat al dateert van de vorige eeuw, kan drie soorten doelstellingen hebben: beleidsvoorbereiding en -ondersteuning, controle op de regering en (wat van recentere datum is) politiek verantwoordelijke aanwijzen. Vooral de samenloop met een gerechtelijk onderzoek kan volgens hem een delicate evenwichtsoefening vormen. Het verschil in finaliteit moet echter een gezonde samenwerking tussen een parlementair en een gerechtelijk onderzoek verzekeren. Die finaliteit samen met een niet aflatende zorgvuldigheid zijn volgens hem de basisvoorwaarden voor een "hoogwaardige rol die een onafhankelijke en een onbevooroordeelde onderzoekskommissie kan vervullen in een democratisch bestel". Ook de pers kan hier voor hem een eminente rol in spelen, op voorwaarde dat zij een aantal limieten niet overschrijft, zodat de eerlijkheid van een proces niet in het gevaar komt.

Manipulatie

Voor Walter De Bock — journalist bij De Morgen — helpen parlementaire onderzoekskommissies de journalisten een glimp op te vangen van de veelvuldige manipulaties waarvan ze het voorwerp uitmaken als ze nieuws proberen te achterhalen. Hun zwakste punt is volgens hem hun relatie met de media en daardoor indirect met de publieke opinie. Er is een duidelijk concept nodig zodat men voor de publieke opinie duidelijk kan maken hoe de commissies zich onderscheiden van andere onderzoeken. Anders worden de media opgezadeld met de onduidelijkheid en wordt de tolk van de slechte boodschap zelf de zondebok.

Nadien passeerden een aantal experts de revu. Kriminoloog Fijnaut mocht de spits afbijten. Ook hij zag geen probleem in het verschil in finaliteit tussen wetenschappelijk onderzoek en een parlementaire enquête. Het ene zag hij als een toenadering op de waarheid en het andere als een uitoefening van macht. Belangrijk hierbij is dat men aan het begin van het onderzoek

de uitgangspunten duidelijk formuleert, enerzijds omdat een parlementaire onderzoekskommissie een ingrijpend instrument is en anderzijds omdat heel wat belangen van instellingen en middelen bij zo een onderzoek op het spel staan. Men moet bij de enquête zelf op drie zaken letten: de zorgvuldigheid van het onderzoek, de controleerbaarheid van het verslag en de onafhankelijkheid van het onderzoek en de reportage. Dit laatste hield duidelijk een verwijzing in naar zijn Gentse collega Bric de Ruyver, die het eerste rapport van de commissie-Dutroux mee hielp schrijven. Volgens Fijnaut kan de expert zich echter beter niet bezighouden met het commissierapport omdat daardoor de onpartijdigheid van zijn eigen onderzoeken voor de commissie in het gedrang komt. De Ruyver vond dan weer dat men zich niet moet storen aan eventuele negatieve uitslatingen in de pers, op zijn beurt een verwijzing naar de negatieve reacties van het tijdschrift Humo op Fijnaut. De Ruyver betreurde het wel dat hij door zijn expertenwerk enkele goede vrienden had verloren en dat hij tegenwoordig voor tweehonderd frank per uur werkt — tenminste als hij het geld verdeelt over de uren die hij in de commissie heeft gestoken.

Kogelvrij

Opvallend was dat Fijnaut probeerde de tegen hem geuite beschuldigingen in Humo te weerleggen. Daarin werd aangegeven dat er wel eens vroegtijdige contacten bestaan konden hebben tussen de rijkswacht en een firma die haar nadien speciale kogelvrije vesten leverde. Dit werd gelinkt aan een diefstal bij de rijkswacht

van zulke vesten, wat op zijn beurt in verband werd gebracht met de beruchte 'Bende van Nijvel'. De naam van het dossier waar de journalisten zich op baseerden, namelijk "Opération pare-balles", heeft volgens Fijnaut niets met kogelvrije vesten (in het Frans "gilets pare-balles") te maken, maar met een observatie-actie naar aanleiding van een aanslag op een rijkswachter.

Ook journalist De Bock ging in de verdediging. Op vraag van volksvertegenwoordiger Tony Van Parijs (CVP), of een parlementaire commissie het dossier van de X'en moest onderzoeken, meldde hij dat het de verdienste van de pers was dat "bepaalde beerputten in de jaren tachtig niet gesloten werden". Uit zijn verhaal bleek echter dat er heel wat vragen kunnen gesteld worden over het al dan niet stilliggen van het dossier X. Dit was nochtans de aanleiding voor De Morgen om de ophelma-

kende reeks over de nevendossiers van Neufchâteau te publiceren. De Bock besloot met het gerecht grotere transparantie te vragen omtrent bepaalde beslissingen.

Jammer genoeg was er door de vele getuigenissen nauwelijks tijd voor een debat. Men kan wel een rode draad opmerken, namelijk dat iedereen het erover eens was dat aan het concept van een parlementaire onderzoekskommissie nog heel wat gesleuteld kan worden. Ook de rol van de expert hierin bleek niet zonder problemen te zijn. Professor Goethals (sektiencommissie) stelde zich zelfs de vraag of wetenschappelijk onderzoek binnens het parlement wel mogelijk is en of zij dat niet beter zouden uitbesteden aan onafhankelijker organen, zoals de universiteiten. Kandidaten kunnen nu reeds beginnen te solliciteren.

Herman Pauwels

Vrouwen in politieke vernieuwing?

De werkgroep 'Vrouw-Man-Universiteit-Samenleving' van Sociale Raad, een geleding van Loko, organiseert op woensdag 28 januari om 20.00 u. het debat: 'Vrouwen in politieke Vernieuwing?'. Het debat vindt plaats in het MSI 00.20. (toegang gratis). De panelleden zijn: Anne Van Asbroeck (ex-minister gelijkte kansenbeleid, SP), Sabine de Bethune (senator, CVP), Pieter Van de Kerckhove (Centrum voor Politieke Vernieuwing), Alison Woodward (sociologe, hoogleraar VUB en UIA) en Ingrid Robeyns (lid van vrouwenbeweging). Moderator is Ivan De Vadder (journalist VRT).

Het debat zal opgesplitst worden in drie delen. Als inleiding zal elk van de sprekers gevraagd worden kort toe te lichten wat hij/zij onder politieke vernieuwing verstaat. Vervolgens zal een deel gewijd worden aan de plaats van de vrouw binnen de politieke vernieuwing: in hoeverre nemen vrouwen actief deel aan het discours en in welke mate zouden ze dat moeten doen? Ten slotte wordt de link gelegd met de strijd om meer vrouwen in de politiek te krijgen en de pogingen van vrouwen zelf om doorheen de jaren de politiek te veranderen.

(gv)

“Het enige onderzoek dat nog loopt is de herlezing”

I e krant De Morgen pakte in een tiendelige reeks uit met onthullingen over een aantal 'nevendossiers van Neufchâteau'. Deze zogenaamde nevendossiers zijn meestal (terug) onder het voetlicht gebracht door de kliklijn van de toenmalige tandem Bourlet-Comnerotte. De krant besloot over te gaan tot publicatie van deze dossiers, omdat de onderzoeken stil zouden liggen. 'Zouden liggen' want De Morgen kreeg zowat de hele pers over zich heen omdat de krant onterecht deze verhalen publiceerde — want de getuigenissen bevatten fouten, de onderzoeken lopen wel nog verder, enzoverder. Hoofdredakteur Yves Desmet verdedigde de publicatie nog steeds: "als de getuigen over tien jaar gelijk blijken te hebben, wil ik niet 'ich habe es nicht gewusst' hoeven te zeggen."

Veto: X1 is een belangrijke schakel in de reeks over de nevendossiers. Op basis van haar verklaringen insinueert De Morgen dat ondermeer Christine Van Hees het slachtoffer is geworden van een pedofiliënetwerk.

Yves Desmet: «Wij hebben nooit geïnspireerd dat er een netwerk bestaat. Wij hebben enkel gezegd dat X1 details weet over de precieze omstandigheden van de moord in de champignonnière. Zij kan die onmogelijk weten uit de publieke verslaggeving, waarin dat soort details nooit zijn vermeld, noch uit het geheime autopsieverlag, mocht ze dat gelezen hebben. Zo vermeldt ze bijvoorbeeld het doorboren van de pols met een spijker: dat staat niet in het autopsieverlag, maar de brandweerlieden die het verkoelde lijk ontdekt hebben, bevestigen beiden dat er inderdaad een spijker door de pols was geslagen. En er is niet alleen dat ene element, er zijn er zo tientallen. Dus, leg mij uit hoe zij dat kan weten en ik stop morgen de reeks. Er zijn inderdaad elementen waarin X1 fout is — waarin haar tijdsgebruik niet klopt, waarin ze duidelijk aantoonbaar de verkeerde namen noemt — maar dat wordt ook niet betwist. Het enige wat wij zeggen is: het is niet omdat iemand fouten maakt dat je daarom heel die getuigenis als ongeloofwaardig moet adfoen. En toch is dat de reflex die ik zie bij nogal veel collega's. Er is nochtans geen enkele van die collega's — ook niet de heer Dirk Achten — die één van de feitelijke elementen die wij als bewezen aangebrengen, heeft kunnen weerleggen. Wat zij wel doen is andere elementen aangebrengen die zeggen dat X1 er ook geregeld naast zit.»

Veto: De artikelenreeks zou gebaseerd zijn op een onvolledig dossier omdat u het proces verbaal van de eerste herlezing nog niet had. Het onderzoek was nog niet compleet.

Desmet: «Wat de stand van het onderzoek betreft, dat is een beetje moeilijk. Er is een duidelijke speurdersoort bezig. Je hebt de ploeg van De Baets, die X1 ernstig nam en daar verder onderzoek naar deed, en je hebt de ploeg van de speurders rond Duterme, die stellen dat De Baets zich veel te veel heeft laten beïnvloeden. Hij heeft sturende vragen gesteld, hij heeft X1 dingen ingefluisterd, ... vandaar die herlezing. Ik wil nog meegaan in de stelling dat De Baets een subjectieve ondervrager is geweest, maar men moet dan ook bkennen dat de tegenpartij, de groep rond Duterme, in ieder geval ook een subjectieve herlezer is. Het kan toch niet dat de mensen die de herlezing moeten uitvoeren in een persoonlijke vete verwickeld zijn met de personen van het oorspronkelijke onderzoek. Ik weet ook wel dat die herlezing brandhout zal maken van X1. Men zal daarin selectief al de door haar gemaakte fouten opsommen en selectief die enkele suggestieve vragen die De Baets inderdaad gesteld heeft als bewijs 'par excellence' presenteren

om brandhout te maken van het oorspronkelijke onderzoek. Dat kan niet anders: de groep die de eerste herlezing heeft gedaan, waarvan onderzoeksrechter Langlois toegaf dat de herlezing te subjectief was, is nu belast met de tweede herlezing. Ik heb daar weinig vertrouwen in. Voor mijn part moet men dat idee van Stefaan De Clerck maar volgen: zet er een groep buitenlandse objectieve experts op en laat die nagaan of er inderdaad sprake is van beïnvloeding van de getuige.»

«Want vergeet niet dat ik ook De Baets niet geloof. Dat is nu het onuitgesproken vermoeden: De Morgen praat de ploeg van De Baets na. De Baets zou ons enige ultieme lek zijn. Dat is niet zo. Wij hebben grote stukken van het dossier bemachtigd, niet van één, maar van verschillende bronnen.»

Veto: Komen die stukken toch niet eenzijdig uit het De Baets-kamp? De reeks is gebaseerd op het onderzoek van De Baets en zijn ploeg.

Desmet: «Wij hebben alle elementen pro en contra. Het onderzoek van De Baets is

derzoek zijn gebaseerd. Maar ik lees daar geen woord over. Kloppen die dan wel?»

Veto: Toch heeft u blijkbaar voldoende vertrouwen in de geloofwaardigheid van X1 om met haar verklaringen uit te pakken.

Desmet: «Wij hebben absoluut geen vertrouwen in X1. Wij krijgen hier iedere week minstens drie telefoons van mensen die mij zeggen dat ze weten wie de moordenaars zijn van André Cools, dat ze weten dat Kadafi hier 's nachts kinderlijk komt stelen op het kerkhof, dat de paus betrokken is bij een wereldwijd pedofiliënetwerk. Er zijn ongelooflijk veel weirdo's. En van X1 dacht ik ook dat ze een weirdo was. Maar toch ga je kijken wat je van haar verhalen kan natrekken. En dan kloppen er wel dingen, materiële feiten.»

Veto: U geeft de gruwelijkste details van de moorden, maar over het pedofiliënetwerk waarvan X1 zegt dat het bestaat, blijft u op de vlakte.

Desmet: «Omdat wij daarvan geen materiële bewijzen hebben. Wij zeggen niet meer en niet minder dan dat X1 in haar getuige-

dat is het stuk van Frank De Moor in Knack. De waanzinnig paniekerige reactie in de meeste dagbladen verbaast mij dan ook ten zeerste. Ik heb een dossier gebruikt waar we, denk ik, met de grootste zorgvuldigheid en met het grootste respect voor de deontologische regels, geprobeerd hebben aan te tonen dat we een aantal feiten hadden die volgens ons kloppen. Wij men ons daar over aanpakken en zeggen dat ze niet kloppen, wees welkom. Maar waarom we deze herlezing verdiend hebben, begrijp ik niet. Ik weet niet wat daar de motivatie van is. Ik vrees dat daar een zekere jalousie de métier speelt.»

Veto: Is het normaal dat journalisten zich zo laten meeslepen in de strijd tussen speurders.

Desmet: «Wij hebben die oorlog niet uitgevonden. En we laten ons ook niet meesleuren. Nogmaals, wij geloven noch de klik van De Baets, noch die van Duterme. Alles wat wij schrijven is onderzoek uit primair bronnenmateriaal: oorspronkelijke PV's, getuigen die het lijk ontdekt hebben,



foto Jimmy Debruyne

slechts het uitgangspunt geweest dat wij zijn gaan checken op basis van het oorspronkelijke dossier van de champignonnière, waar De Baets geen enkele rol in speelt. Maar met die chronologie van de gebeurtenissen houdt blijkbaar niemand nog rekening. X1 heeft een gedetailleerde beschrijving gegeven van de moord in de champignonnière tijdens haar eerste verhoor. Op dat ogenblik wist de ploeg van De Baets nog niet eens dat het over de moord in de champignonnière ging. Dat staat onomstotelijk vast: de ploeg van De Baets heeft dat dossier pas meer dan een maand na die getuigenis van X1 naar zich toe getrokken. Pas een maand na de getuigenis heeft De Baets kennis genomen van de details uit dat dossier. Hoe wist X1 dat dan al allemaal een maand voordien? En hoe kan De Baets haar bepaalde antwoorden gesuggereerd hebben, als hij zelf pas een maand later het dossier van die moorden in handen heeft gekregen? Leg mij dat maar eens uit.»

«Je mag ook niet vergeten dat we ons niet alleen op de getuigenis van X1 baseren. Kijk naar het verhaal van Pascal Meunier, de getuige die in Charleroi is vermoord, twee weken nadat hij twee meisjes had proberen te redden van een ontvoering. Dat is een ijzersterk verhaal maar niemand rept daar met een woord over. De hele discussie spitst zich toe op X1. De reeks in De Morgen bevat een aantal evenwaardige dossiers, die volledig op eigen on-

nissen elementen aanhaalt die wij kunnen verifiëren en die blijken te kloppen. Is daarom de rest van haar verhaal waar? Dat weet ik ook niet. Bestaat er een netwerk? Dat weet ik ook niet. Omdat ik dat niet kan natrekken. Ik kan geen huiszoekingen gaan doen bij de mensen die zij noemt, ik kan die mensen niet konfronteren. Maar ik kan als journalist wel nagaan wat de materiële elementen zijn die kloppen. En dat zijn er zodanig veel dat ik niet meer in toeval kan geloven. Er is voor mij op dit ogenblik nog geen enkele valabele verklaring hoe ze die dingen allemaal kan weten. En dan zeg ik — en dat is de enige stelling die ik inneem — dat als ze dat weet, ze wel iets van die zaak moet afweten. Ook de psychiaters zeggen dat haar verklaringen de basis moeten zijn voor verder onderzoek. Welnu, wij zeggen net hetzelfde op basis van wat wij hebben kunnen natrekken. En waarom gebeurt dat onderzoek niet? Waarom is het enige onderzoek dat nog gebeurt de herlezing, het proberen te bewijzen dat De Baets haar gestuurd heeft en het proberen na te gaan waar ze allemaal fout zat. Dat neemt niet weg dat er andere dingen overreind blijven maar daar wordt niet meer verder naar gezocht. En dat klagen we aan.»

Veto: Niet zonder tegenwind.

Desmet: «Dat we in vraag gesteld gingen worden, dat had ik verwacht. Ik heb daar ook geen enkel probleem mee. Maar ik heb toch hiertoe nog maar één stuk gelezen dat dat op een beetje valabele manier doet, en

opnieuw de vriendinnen gaan interviewen, ... Wij zijn hiermee vijf maanden met twee mensen full time bezig geweest. En dat heeft geen enkele andere krant gedaan, ook De Standaard niet. Zonder enige pretentie, ik denk dat wij iets beter in dit dossier zijn ingewerkt. En wel omwille van een heel simpele reden. De twee journalisten bij De Standaard die het dossier iets of wat kennen zijn An De Graeve en Jeroen Wils. Jeroen Wils is overgestapt naar VTM en An De Graeve stapte over naar ons. En Dirk Achten weet — laat mij toe dit te zeggen — van dat dossier toeten noch blazen af.»

Veto: De pers komt meer en meer onder vuur te liggen en vanuit verschillende hoeken is de roep om controle te horen.

Desmet: «De pers wordt stouter en onafhankelijker. Ik denk dat dat net onze rol is in de maatschappij. Wat verwacht men van ons? Dat we ons, op de wijze van De Standaard, beperken tot het braaf aanwezig zijn op perskonferenties waar belangrijke mensen ons meedelen welke belangrijke beslissingen ze genomen hebben. En dat we die dan weergeven als brave stenografen samen met een commentaar dat ze niet Vlaams genoeg zijn. Ik denk dat onze rol iets verder gaat dan dat. Wij moeten voor een stuk waakhond spelen, signaleren wat verkeerd gaat.»

“Ik begrijp niet dat men kan zeggen dat het onderzoek stilligt”

Et speerpunt van de reacties op *De Morgen* waren de — soms harde — standpunten die ingenomen werden door *De Standaard*. Hierdoor is in navolging van het gerecht sprake van een ware media-oorlog. Hoofdredacteuren verwijten elkaar een bepaalde ‘speurdersclan’ na te praten of geen rekening te houden met het algemeen belang. Dirk Achten, hoofdredakteur van *De Standaard* zet alvast zijn kritiek op een rijje.

Veto: *De Standaard* is hevig in de clinch gegaan met *De Morgen* in verband met de nevendossiers. Volgens u zijn er veel fouten in de getuigenissen.

Dirk Achten: «Uit de eerste lezing — de tweede volgt binnenkort — blijkt dat er een heleboel niet klopt, er zijn een aantal pagina's met feiten die niet overeenstemmen. Getuige XI zegt bijvoorbeeld dat ze elf jaar was (tijdens de moord op Van Hees, nvdr.): klopt niet. *De Morgen* is met de publicatie van hun artikelenreeks begonnen terwijl ze het proces verbaal van de eerste lezing niet hadden. Dat is natuurlijk dodelijk.»

Veto: *Getuige XI* vertelt toch ook feiten die materiele kloppen?

Achten: «Ik zeg niet dat haar hele verhaal fout is. Maar wat ik er nu van weet, is dat de overgrote meerderheid van de dingen die de X'en zeggen, onnozelheden zijn. XI heeft wel het meest plausibele verhaal. Ik denk dat ze heel veel heeft meegemaakt. Ik sluit ook niet uit dat grote delen van het verhaal waar zijn, wat ik wel weet is dat er hele grote fouten in staan.»

Veto: Maar er zijn dus aspecten van haar verhaal die waar zijn...

Achten (onderbreekt): «Neen, ik denk dat die vrouw slachtoffer is geweest van seksueel misbruik. Ik vermoed dat er een aantal dingen — om redenen die me niet duidelijk zijn — wél kloppen in haar verhaal. Het kan zijn dat ze die langs andere kanalen wist. Ik sluit ook niet uit dat stukken van haar verhaal waar zijn, alleen weet ik dat niet. Men heeft alles over laten doen door mensen die opgeleid zijn om zulke zaken op te lossen en dus niet meer door de financiële experts van De Baets. Deze laatste stelden bijvoorbeeld vragen die het antwoord al in zich droegen. Vervolgens bericht *De Morgen* dat de therapeut zegt dat de cliënt niet meer goed behandeld wordt. Dat komt omdat de nieuwe speurders meer algemene vragen stellen en niets meer aanvragen aan de getuige. Ze vragen nu ‘geef mij de datum’ en niet meer ‘was het op zeven mei?’. Langlois vraagt dan een verificatie van wat de mensen van De Baets hebben gedaan. Dat is de eerste lezing geweest, waarvan het rapport verschenen is in juli vorig jaar. Langlois vind de zes pagina's met inkonsistenties niet voldoende en hij vraagt meer. Dat is de tweede lezing, die alle details nagaat en die nu nog steeds bezig is. Als men nu zegt dat er geen onderzoek meer is, dan begrijp ik daar dus niets van. Ze onderzoeken nu wat de draagwijdte is van de verklaringen, ze gaan na of al die feiten kloppen. Als je dan nog de feiten geeft van het eerste onderzoek, lijkt me dat zinloos en sensatiezoekerij.»

Veto: Richt u uw pijlen niet op de verkeerde? Alle kranten baseren zich op lekken en ze spreken elkaar telkens tegen. Is het grootste probleem niet de oorlog tussen de verschillende onderzoeksclans en dat het gerecht niet communicatief is: als zij zwart op wit zouden zeggen hoe het met de onderzoeken staat, is het over en weer gescheld toch niet meer nodig?

Achten: «Dat klopt voor een deel. Het gerecht zou inderdaad meer moeten communiceren over de stand van het onderzoek. Ze hebben dat wel gedaan, maar ook weer

via omwegen en niet altijd even duidelijk. Maar ik denk toch niet dat een betere communicatie van het gerecht dit had kunnen voorkomen. Het gerecht kan uiteraard niet een heel dossier doorspelen naar de pers. Ik hoop wel dat het gerecht met die tweede lezing volledig in de openbaarheid zal treden. Voor mij is het niet het belangrijkste om te weten of XI nu al dan niet de waarheid spreekt. Het is belangrijker om in de huidige sfeer van stemmingmakerij nog een

‘mannekes bekijk het!’ Ze zijn er ook mee naar de Commissie-Verwilghen geweest maar die heeft gezegd — en dat is veelzeggend — ‘niet met ons’.»

Veto: Of je nu gelover bent of niet, er zijn toch heel veel ‘toevalligheden’ in dit dossier. De commissie Verwilghen zegt bijvoorbeeld dat ze door de tweede lezing niet meer in staat is om dit dossier op te nemen in haar protectie-piste.

Achten: «Maar ze beweren ook het omgekeerde. Er zijn mensen die beweren dat het



(foto Jimmy Debruyne)

beetje te kunnen objectiveren, in de hoop dat de pers daar dan op een eerlijke manier over bericht — maar ik heb daar niet veel hoop meer op — en dat je op die manier de gevoelens, die bij sommige mensen leven, ontkracht. Of, als het tegenovergestelde uit de tweede lezing zou blijken en het verhaal klopt, dat het gerecht inderdaad zegt dat het zo erg is en dat ze er ook iets aan doen.»

Veto: Dat is toch wat *De Morgen* wilde bereiken? En door de publicatie is er toch ook al een evolutie merkbaar, denk maar aan het inzage-recht dat de familie Van Hees heeft gekregen en aan minister De Clerck, die verklaart dat de pers geïnformeerd moet worden door het gerecht?

Achten: «Ja, maar De Baets was één van de grote tipgevers van de Vlaamse justitiepers: hij heeft het hele dossier doorgespeeld aan ondermeer *De Morgen*. Dat De Clerck nu zegt dat er meer openheid moet komen is allemaal zeer fraai — en de parketten zijn meer open geworden — maar de meeste informatie komt niet via de officiële weg. De inzage die de familie Van Hees krijgt, is ook geen revolutie. Als ik Vandermeersch zou zijn, zou ik hetzelfde zeggen. Zo van

een samenspraak geweest is tussen enerzijds *De Morgen*, Télé-Moustique enzovoort en de commissie anderzijds om ervoor te zorgen dat het mandaat van de Commissie-Verwilghen verlengd wordt. Je kan de twee beweren.»

Veto: Is het niet erg dat de bevolking, met de verkiezingen voor de deur, in het ongewisse wordt gelaten door de politiek, het gerecht en nu ook door de media?

Achten: «Dat vind ik heel erg. En daarom vind ik het ook bijzonder erg wat *De Morgen* doet.»

Veto: Door uw reactie wordt het gevoel toch alleen maar op de spits gedreven.

Achten: «Wat is het alternatief? Moet ik die gasten maar gewoon laten doen? Desmet zegt in zijn commentaren konstant ‘ik kies geen partij tussen *believer* en *non-believer*’. Ik moet u eerlijk zeggen dat ik daar op geen moment mee bezig ben geweest en eigenlijk interesseert me dat nauwelijks. Hij zegt dat in zijn commentaar, maar in de feiten doet hij dat wel. Want vanaf het moment dat je beslist om die verhalen, niet integraal maar onthoofd —

want zonder de namen — te publiceren, dan doe je bewust aan stemmingmakerij. Je bevindt je dan heel duidelijk in het kamp van de *believers*.»

Veto: In de zaak *Di Rupo* heeft u eigenlijk hetzelfde gedaan.

Achten: «Ik ben daar comfortabel en minder comfortabel in. In die zaak hadden wij documenten van iemand die in het appartement van Di Rupo moest zijn geweest. PV's en bevestigingen in kringen van de rijkswacht en de magistratuur. We zijn pas gegaan toen we die bevestiging hadden op band. Onze bronnen bevestigden ons dat alles serieus werd genomen en dat er huiszoekingen waren gepland in verband met die zaak. Als we nu hadden gehoord van rijkswacht en gerecht dat die verklaringen er waren, maar dat ze er twijfels over hadden, dan gaan wij niet. Dat heeft geen zin.»

Veto: Wanneer mag men wel berichten over een opsporings- of gerechtelijk onderzoek?

Achten: «Als we niet mochten berichten over een lopend gerechtelijk onderzoek, dan hadden we bijvoorbeeld nog niets mogen schrijven over *Agusta*, want in die zaak is nog niemand veroordeeld. Maar ik deel dat standpunt dus niet. Er zijn wel al voorstellen die willen verbieden dat er nog iets verschijnt over lopende onderzoeken. Dat vind ik zeer gevaarlijk. Aan de andere kant heeft het weinig zin om te berichten over iets zonder alles te geven. Als je het hebt over pedofilie-netwerken, moet je ook de namen durven noemen. Nu houden ze gewoon een aantal details over moorden over, die wel lekker weggezen, maar daar heeft niemand iets aan. De *Morgen* schendt het geheim van het onderzoek en het vermoeden van onschuld in een aantal gevallen. In een aantal andere gevallen roepen ze dat argument net in om bepaalde namen niet te noemen: zoals bij de netwerken. *Dutroux* en *Nihoul* zijn bijvoorbeeld nog niet veroordeeld. Zeker in het geval van *Nihoul* zijn er bijzonder weinig materiele bewijzen. Er bestaan grote twijfels of men hem kan veroordelen, maar hij wordt wel moeiteloos in de soep gedraaid in die artikels. Als je dan toch het vermoeden van onschuld hanteert, moet je dat ook doen. De informatie die je hebt, moet correct zijn en voldoende zwaarwegend. Je moet in alle eerlijkheid durven zeggen dat de informatie die je hebt, voorzover je kan nagaan, correct is. Dat sluit niet alle fouten uit, maar toch veel. In het geval van *De Morgen* publiceren ze dingen waar een groot deel van het gerecht, ook *Langlois* en *Bourlet*, van zegt dat het niet klopt. Wat zij moesten doen — en dat hebben wij gedaan — is zeggen dat er een getuige XI is en dat ze nu aan het natrekken zijn wat waar is. Als de tweede lezing de getuige niet geloofwaardig vindt, zal ondermeer *De Morgen* ‘doofpot’ roepen en dat is een voedingsbodem voor partijen zoals het *Vlaams Blok*. In het omgekeerde geval moet het onderzoek worden voortgezet.»

Veto: En dan heeft de publicatie van *De Morgen* wel zin gehad.

Achten: «Neen, ik denk dat, als men iets of wat verstandig is, de publicatie van *De Morgen* de objectieve feiten zal beïnvloeden. Maar dat zal de tweede lezing moeten uitwijzen.»

Veto: De roep om externe controle op de media wordt steeds luider.

Achten: «Ik heb heel veel schrik voor externe controle. Die controle kan alleen achteraf en dan kan je mensen gaan penalisieren. Iedereen heeft het recht een mening te verkondigen, ook al is die pertinent onjuist. De serieuzere pers zou eens moeten nagaan wat er wel en wat er niet kan. We moeten een soort rechtspraak ontwikkelen al naargelang van de gevallen. We moeten zaken reglementeren zoals het feit of we ons als journalist anders mogen voordoen dan wie we zijn. Dat mag volgens mij normalerwijze niet. Dit orgaan zou nooit bindende uitspraken kunnen doen, maar het kan wel een richtsnoer worden. Ik zal nooit aanvaarden dat er een orgaan komt dat *De Morgen* verbiedt te doen wat het nu doet. Ik zal dat recht altijd blijven verdedigen.»

“Een echte boer heeft altijd een beetje tijd nodig”

In de mest is geen heilige, maar doet wonderen waar hij valt' luidt een spreekwoord dat de vaak strakke standpunten van de boeren en de groene jongens nuanceert en dat zodoende de wapenspreuk zou kunnen zijn van een vaak veronachtzaamde groep in het mestdebat, met name de wetenschappers. Zij proberen objectieve cijfers te verkrijgen op basis waarvan ze ondermeer de bemestingsnormen berekenen. Bodemkundige Karel Vlassak, professor aan de KU Leuven, is bovendien lid van de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek die de overheid moet adviseren over de aanpak van de normen. Een nuancere stand van zaken.

Veto: *Kunt u eerst eens de evolutie schetsen van wat er de laatste twee jaar gebeurd is?*

Karel Vlassak: «Er zijn verschillende zaken te evalueren. Ten eerste de bemestingsnormen — die gelden vanaf één januari 1996 — die elk jaar strenger worden voor een aantal elementen, zoals bijvoorbeeld fosfor. Naast die geleidelijke versterking is er ook sprake van de indicatieve eindnormen, waar heel veel politieke discussie over geweest is en waarvoor beslist is dat er na 1998 een evaluatie komt om te zien of die al dan niet kunnen behouden worden. De evaluatie van de bemestingsnormen is bijna gedaan, we hebben er een jaar aan gewerkt en zoveel mogelijk instellingen geraadpleegd om kritiek te vermijden. Ten tweede zijn er de uitscheidingsnormen die afgebakend zijn om de hoeveelheid stikstof en fosfor te bepalen. Men nam aan dat die wat onderschat waren, en als die uitscheidingsnormen verkeerd zijn, dan is al het rest dat natuurlijk ook. Vandaar dat er een uitgebreide studie uitgevoerd is door de mensen van diervetkunde, dierenvoeding en veeteelt, die op basis daarvan een nieuw voorstel hebben gedaan voor de uitscheidingsnormen — een voorstel dat nog ter discussie staat. Die zullen — terecht denk ik — aangepast worden: voor sommige diersoorten zullen die verhogen, voor andere zullen die afnemen.»

«Een andere groep heeft zich beziggehouden met, ten derde, een ecologische evaluatie: welke impact hebben bijvoorbeeld de bemestingsnormen op het milieu? Waar zij vooral vanuit gaan, is dat ons oppervlaktewater moet voldoen aan de criteria die gesteld zijn door de Europese Unie: op dit ogenblik is dat dus die fameuze 50 milligram nitraat per liter. Zij willen — de milieubeweging wenst dat — van die grenswaarde van 50 naar een richtwaarde van 25 milligram gaan en die als norm gebruiken. Da's nogal een moeilijk haalbaar standpunt als we nog aan landbouw willen doen. Je zou natuurlijk kunnen streven om dat als een gemiddelde voor Vlaanderen als geheel na te streven, waarbij bijvoorbeeld de natuurgebieden serieus eronder blijven, en de landbouwgebieden ervoven zitten. Dat kan wel haalbaar zijn.»

Veto: *Waarom al die evaluaties, konden die normen niet meteen vastgelegd worden in 1996?*

Vlassak: «Er zijn normen vastgelegd in 1996, maar daar was geen consensus over. Dat was ook een politiek probleem; binnen de regering was er geen overeenstemming. Men heeft die normen maar aanvaard mits een aantal voorwaarden — onder druk van een aantal organisaties natuurlijk.»

Veto: *Ook nu zal er wellicht geen consensus zijn want uit dezelfde cijfers trekken de Boerenbond en de milieubeweging tegenstelde konklusies.*

Vlassak: «Het zal moeilijk zijn om in de stuurgroep een consensus te krijgen. Er zal waarschijnlijk een verdeeld advies naar de minister gaan, en dan is het weer de minister die het moet oplossen en wordt het weer een politiek probleem. Wij, als wetenschappers, zijn niet verantwoordelijk voor de politieke beslissingen.»

Veto: *Sterker nog, zowel de Boerenbond als Norbert de Batselier zeggen dat het Map een maat voor niets geweest is. Voor de enen waren de normen te streng, voor de anderen niet streng genoeg.*

Vlassak: «Als wetenschappers proberen wij tot een optimale produktie te komen met aanvaardbare implicaties voor het milieu. Ik denk dat de normen die wij vanuit dat standpunt vaststellen niet te hoog of te laag zijn. Dat het Map een maat voor niets is, daar ben ik het niet mee eens. Eén ding is heel belangrijk: dat de boeren inzicht krijgen in de problematiek. Ze stonden vroeger volledig onverschillig tegenover het milieu en nu zijn ze daar gevoelig voor gemaakt, dat is een heel belangrijk aspect. En dat is nog maar een begin, het Map is nog maar twee jaar in voege. Bovendien zeggen we als wetenschappers dat die norm niet louter een advies is voor de bemesting. Als je echt aan wetenschappelijke landbouw wilt doen, dan moet je de boeren daar gevoelig voor maken. Wij proberen dat te doen, maar we hebben de hulp van de andere instellingen en landbouworganisaties nodig. We moeten aan de boeren zeggen: volg een advies van bodemanalyse en pas dat toe, en dan zul jij in vele gevallen niet boven die norm uitkomen.»

Veto: *Je krijgt vaak de indruk dat de gewone boeren geïrriteerd worden.*

Vlassak: «Dat is een verkeerde interpretatie. De vervuilers zijn die intensieve veehouderijen die niet grondgebonden zijn. Dat is gewoon een industrie: gebouwen met dieren erin zoals je een fabriek hebt, waar geen grond is om je mest kwijt te raken. En dat zijn er veel hoor.»

Veto: *Worden die voldoende aangepakt?*

Vlassak: «Ja, dat probeert men. De positieve discriminatie van gezinsveeteelbedrijven is al iets. Dan heb je ook het principe dat de vervuiler betaalt, de heffingen zijn voor hen hoger: dat mestoverschot wordt namelijk belast. Hoe groot die belastingen zijn, hangt af van de grootte van het bedrijf en dus van de grootte van het mestoverschot.»

Veto: *Eén van de oplossingen voor het mestoverschot is de mest te spreiden over heel België?*

Vlassak: «Men heeft een aantal concentratiegebieden in West-Vlaanderen en het Noorden van Antwerpen. Men ging dus een spreiding prediken. Het probleem van de spreiding is natuurlijk de vervoerskost — je vervoert meer dan negentig procent water — en dat heeft die spreiding wat tegengehouden.»

Veto: *Ondermeer De Batselier gaat nu verder en wil afstappen van mestspreading. In de plaats daarvan pleit hij voor een vermindering van het aantal varkens.*

Vlassak: «Ja, dat is zijn standpunt. In Nederland heeft men met veel moeite die vermindering ingevoerd maar het is natuurlijk op economisch vlak een serieuze aderlating. Ik ken ook niet alle gegevens, maar in Nederland heeft men nogal wat problemen gehad met de varkenspest; misschien is de overweging om het aantal varkens te verminderen meer daardoor bepaald dan omwille van milieuredenen. Het is natuurlijk een serieuze ingreep, die tot hertoe nog niet ter discussie heeft gestaan. Nu is dat dus onderhandelbaar, en moeten we met dat standpunt rekening houden. Ik denk dat we bij ons ook moeten kijken naar mestverwerking, wat ook een middel is om mest kwijt te raken. Wij voeren heel veel grondstoffen in: stikstof en fosfor worden aangevoerd vanuit bijvoorbeeld Thailand en de Verenigde Staten. Dat ingevoerde materiaal blijft hier en onze bodem kan dat niet allemaal verwerken. Je kunt dan proberen minder te produceren, maar je kunt ook pogen het te exporteren. Nu is men bij ons daar toch serieus aan aan het werken: er zijn een aantal prive-instellingen die mest verwerken, er zullen er nog een aantal starten in 1998.»

Veto: *Wat houden die initiatieven om mest te verwerken precies in?*

Vlassak: «Ik denk vooral aan de sektor van de kippenmest omdat kippenmest vrij droog is en economisch kan verwerkt worden. Je kunt er een korrel van maken die van standaardkwaliteit is en kan verkocht worden. Technisch is dat mogelijk, de vraag is wat het kost. Men heeft daar studies over gemaakt en het blijkt haalbaar zijn. Dan denkt men dat te kunnen mengen met een aantal andere afvalstoffen. Dat is allemaal in evolutie.»

Veto: *Dus u bent niet direkt voorstander van radicale maatregelen zoals het verminderen van de varkensstapel?*

Vlassak: «Je moet de landbouw ook een beetje tijd geven. Je moet je eens voorstellen wat die landbouwers de laatste jaren te verwerken krijgen. Ze zitten met Europese richtlijnen, ze passen zich de handelsafspraken op wereldniveau waar ze rekening mee moeten houden, ze krijgen instructies vanuit het Vlaams gewest. Ze krijgen heel wat te verwerken, ze passen zich stilletjes eraan aan. Maar een echte boer heeft altijd wat tijd nodig om verandering te verwerken.»

Veto: *De Europese Unie heeft België een opmerking gegeven omdat België de Europese nitraatrichtlijn overschreden heeft?*

Vlassak: «Ik weet niet of die norm overschreden wordt. Men interpreteert dat misschien zo: de nitraatrichtlijn is vijftig milligram, en als je daar dan een opmerking over krijgt, denkt iedereen dat de norm overschreden is, maar dat is niet zo, het gaat om het verduidelijken van technische criteria, het afbakenen van gebieden.»

Veto: *Zijn we niet in een vicieuze sirkel beland: steeds meer produceren, meer bemesten, meer vervuilen? We dreigen het evenwicht in de natuur te verstoren.*

Vlassak: «De landbouw heeft nogal wat impact op het milieu: de varkenspest en de dolliekoeienziekte zijn tekenen dat er ergens iets misloopt. Het gaat natuurlijk om het produceren van voedsel wat absoluut nodig is, maar alles is naar het Westen verschoven en de rest van de wereld is zowat achtergebleven. Met een kunstmatige landbouw zit men hier met alle gevolgen vandien. Wij halen zoveel mogelijk grondstoffen van buiten Europa naar hier en houden die ook hier, en dat kan dus niet. De bodem kan heel veel verdragen, maar hij heeft een bepaalde limiet. Het mooiste voorbeeld daarvan is fosfor, dat illustreert heel die sirkel.»

Wij hebben heel veel fosfor, de bodem houdt die fosfor vast, bewaard die. De bodem heeft een bepaalde capaciteit om die fosfor te binden; als de limiet overschreden wordt, kan de bodem het niet langer aan en krijg je een fosfordoorspoeling naar het grondwater, en de sirkel is gesloten. Als we dat op Vlaanderen toepassen, zitten we met een aantal gebieden waar die fosforverzadiging er al is en daartegen moet je maatregelen nemen. Dat proberen wij met het Map te doen.

Het probleem ligt bij die grote intensieve bedrijven. Maar dat is economisch gezien zo'n sterke sektor dat dat niet zomaar weg te gooien is. Zodra je daaraan raakt, heb je een direkt effect op het BNP en noem maar op. België is een land waar veel vlees geproduceerd en uitgevoerd wordt. Je kunt niet alles overboord gooien.»

Veto: *Wat is voorlopig het sterkst, economie of ecologie?*

Vlassak: «Landbouw is de sterkste sektor, verder kan?»

Veto: *Moeten we dan niet leren dat het zo niet verdragen kan?*

Vlassak: «Dat doen we. We zetten er een rem op.»

Benny Debruyne
Sofie Overstijns

Wat is

Gewassen hebben naast water ook voedingsstoffen nodig. Niet genoeg voedingsstoffen meer aanwezig en kruier herstellen. Mest bevat namelijk de vereiste voedingsstoffen: stikstof en fosfaat evenwel vervuilen het grond- en oppervlaktewater voor de zure regen en geurhinder (ammoniak). Teveel algengroei. De algen halen alle zuurstof uit het water.

Aan de grote vraag — de wereldbevolking stijgt — "intensieve" landbouw. Het probleem is dat de voorraan wordt naar voor de gewassen assimileerbare stikstof, vierhonderd kilogram stikstof. Daarvan kunnen de planten maar een deel gebruiken. De rest draagt voor een goed deel bij tot milieuvervuiling. Maar moet paradoxaal genoeg toch nog mest invoeren. De intensieve teelten kan niet snel genoeg uit de mest halen. In de ingevoerde minerale meststoffen of kunstmeststoffen en maakt een evenwichtiger bemesting mogelijk.

Het Mestactieplan bepaalt ondermeer dat de stilte, het "stand-stillprincipe". Na 1998 moet de productie van meststoffen dalen. Daarom zijn de bemestingsnormen onontbeerlijk gehaald worden, blijven alleen radicale alternatieven intrekken, of een groot aantal dieren elimineren.



Mestgeur in politiek bedrijf

Mest

Het mestactieplan (Map) heeft een lange en bewogen voor-geschiedenis achter de rug en wellicht was dat nog maar het begin, want het eerste Map dankt zijn bestaan voor een goed deel aan het uitstellen van de moeilijke beslissingen: minister van Leefmilieu Theo Kelchtermans (CVP) wil dat het Map voor het politieke zomerreces van 1998 geëvalueerd is, en dat de definitieve knopen worden doorgehakt.

Na de nodige onderhandelingen krijgt Kelchtermans begin 1991 het eerste mestdecreet goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Vier jaar eerder werd de wet Tindemans-De Keersmaecker van kracht, die ervoor zorgde dat de industriële veeteelt troef uitbreiding kon nemen met als gevolg dat de overbemesting en de vervuiling van het grondwater eveneens sterk toenamen. In die mate zelfs dat het ministerie van Volksgezondheid aan de alarmbel trok.

Veld

De hete aardappel komt terecht op het

mest?

g. Na de oogst van de gewassen zijn er in de bodem te veel boeren mest over het land om het evenwicht te bewaren: kalium, en vooral stikstof en fosfaat. Te veel stikstof in het water bijvoorbeeld bevordert de groei van de waterloop wordt onleefbaar.

maar — kan alleen voldaan worden door de toevoeging van stikstof in dierlijke mest heel traag omgezet wordt tot varkensmest per hectare bevat ongeveer 100 kg stikstof in het voorjaar hoogstens een vierde openruimte. Vlaanderen heeft dus een mestoverschot want de hoeveelheid stikstof en fosfaat nodig voor de opvoeding van dieren gehaald worden. Het stikstof en fosfaat in de mest aanwezig is, is wel direkt assimileerbaar door de planten.

De fosfaatproductie na 1992 niet meer mag stijgen. Het afnemen om uiteindelijk de Europese normen te bereiken, meer nog, als die normen niet nageleefd of overschreden worden: de vergunningen van de boeren gedeeltelijk

(bd)



(foto Bart Andries)

bord van Kelchtermans's opvolger, de SP'er Norbert de Batselier. De actoren op het 'mestveld' zijn de milieubeweging, de boerenorganisaties, de wetenschappers en de politici. Vooral de Boerenbond weert zich als een duivel in een wijwatervat en wil zo min mogelijk toegevingen doen. De Batselier krijgt het eerste Map dan ook slechts goedgekeurd nadat hij met ontslag gedreigd heeft. De Boerenbond — één van de zuilen van de CVP — oordeelt dat de CVP de boerenbelangen niet goed genoeg verdedigd heeft en besluit zijn relatie met de moederpartij 'te herzien'. Hun protest laten ze vergezeld gaan van massale en vaak geweldadige boerenbetogingen. De boeren halen hun slag thuis en het Map wordt afgezwakt. Maar nu is de milieubeweging in zijn wick geschoten, Natuurreservaten VZW besluit op haar beurt 'te breken' met de CVP. Het Map ondergaat nog enkele aanpassingen in het Vlaams Parlement maar een definitieve versie wordt uitgesteld want de verkiezingen van 1995 zijn in aantocht. Het eerste Map is grotendeels dode letter gebleven.

Het Map komt dan op de onderhandelingstafel tijdens de vorming van de huidige Vlaamse regering. De CVP en de SP komen toe tot een akkoord, en Kelchtermans wordt opnieuw de verantwoordelijke minister. In hetzelfde jaar nog, 1995, geraakt het nieuwe Map goedgekeurd, het kabinet legt een aantal bemestingsnormen en maatregelen vast en besluit de toestand in 1998 te evalueren.

Dat dit tweede Map verre van perfect was, bleek al gauw. Zo profiteerden veel boeren in de maanden voordat het Map inging om nog vlug veel vergunningen aan te vragen, waardoor de veestapel de facto nog toenam. Ook het onderscheid dat het Map maakt tussen gezinsveeteeltbedrijven en industriële bedrijven — de familiale bedrijven worden positief gediskrimineerd — werd omzeild doordat de Boerenbond erin slaagde een nieuw begrip in te voeren: boeren die een 'prijsgarantiekontract' hebben, vallen ook onder de noemer gezinsbedrijf. Die kontrakten verschillen nauwelijks van die van contractkwekers die hun biggen kopen van een veevoederbedrijf, ze vetmesten, om ze dan weer te verkopen aan datzelfde bedrijf. Bovendien is de naleving van het Map moeilijk te controleren, het blijft moeilijk in te schatten hoever we staan.

Evaluatie

Vanaf 1998 wil men de normen jaar na jaar verscherpen en daarom heeft de regering in 1995 al aangegeven welke normen ze in 2003 wil hanteren, de zogenaamde 'indicatieve eindnormen': ze geven aan waar men naar toe wil maar zijn niet definitief. Kelchtermans wil voorkomen dat de beslissing in het zicht van de verkiezingen van 1999 wordt uitgesteld en wil dat de evaluatie afgelopen is voor de politieke zomervakantie. Die evaluatie is het werk van de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek die objectieve gegevens over het milieu moet afwegen tegen de sociale en economische situatie van de landbouwsector. Het is zo goed als zeker dat de Stuurgroep een verdeeld advies naar de minister zal sturen en dat de politici de knoop zullen mogen doorhakken.

Net op dit moment mengt De Batselier zich weer in het debat: hij pleit voor een vermindering van het aantal varkens, heiligschennis in de ogen van de Boerenbond. Aangezien De Batselier van de SP is, betekent dat een mogelijke crisis tussen de regeringspartijen. De kans dat we deze lente het schijf zullen hebben aan verhitte debatten over mest is dus niet onbestaande.

Benny Debruyne



(foto Bart Andries)

LBK-debat over evaluatie Map

Vorige week woensdag organiseerde de Landbouwkring (LBK) een groot debat over het Mestactieplan (Map). Het tijdstip van het debat was strategisch gekozen: de partijen nemen momenteel hun stellingen in om de discussie over de evaluatie van het Map en de vereiste aanpassingen aan te gaan.

Het gesprek werd geleid door François Stuckyens, niet toevallig de vertegenwoordiger van de Mestbank: de Vlaamse overheid gaf de praktische uitvoering van al haar richtlijnen en controles in haar handen. Al snel kwam de achillespees van de Mestbank naar boven: enerzijds heeft zij een controlefunctie — Hilde Vandendriessche (Vlaams ministerie van Leefmilieu) merkte op dat het Map nog altijd een milieudecreet is en dat andere motieven, economische bijvoorbeeld, niet de bovenhand mogen halen. Anderzijds wordt de Mestbank financieel gesteund door de Boerenbond en geeft Stuckyens toe dat de Mestbank heen en weer geslingerd wordt tussen de boeren, de politiek en milieukwintisten.

Bart Martens sprak namens de Bond Beter Leefmilieu (BBL), de koepelorganisatie van alle Vlaamse natuur- en milieuverenigingen, en is tevens lid van de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek. Martens' verdikt was eerder hard: "Eind 1997 heeft het Map te weinig zoden aan de dijk gebracht". Het bevroeren van het aantal toegelaten nitraten en fosfaten in 1992 heeft het bestaande overschot geïstitutionaliseerd in plaats van het te bestraffen. Het enige beleid dat gevoerd werd is een spreidingsbeleid met als gevolg dat heel Vlaanderen nu een "overschotgebied" geworden is. Bovendien zijn de cijfers in het decreet niet juist: zo ging men in het Map er van uit dat een varken elk jaar vijf kilogram fosfaat oplevert, in de realiteit blijkt dat zeven kilogram te zijn. De normen zullen dus absoluut moeten verstrengd worden, aldus Martens. De verwerking en uitvoer van mest doet hij

af als een "hokuspokusoplossing" die bovendien de andere milieuproblemen ten gevolge van de mestrest, te weten de verzuring en de ammoniakuitstoot, niet aanpakt.

Polarisering

Het debat ging dan onder impuls van wetenschapper Karel Vlassak (zie interview op vorige pagina) de sijfertechnische toer op om de hele discussie te objectiveren en wetenschappelijk te onderbouwen. Hij is één van de wetenschappers die samen met de betrokken partijen — boerenorganisaties en de milieubeweging — in de 'Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek' het MAP evolueert. Het vijfde panelid, Luc Reynolds (Vlaams Ministerie van Landbouw) onderzocht de sociaal-economische gevolgen van de vermindering van de veestapel, een maatregel die in Nederland werd genomen. Bert Bohnen (Boerenbond) richtte zich vooral tegen de milieubeweging. Hij vond het flauw dat zij gereageerd hebben op het rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij dat in De Morgen verschenen is, waaruit zou blijken dat het Map de nitraatvervuiling nu over heel Vlaanderen verspreid heeft, in plaats van de kwaliteit van het milieu te verbeteren — een gegeven waar niet iedereen van overtuigd was. Volgens Bohnen heeft de BBL daarmee de discussie gepolariseerd nog voor de echte evaluatie begonnen is. Bohnen beklemtoonde dat "geen enkele landbouwer een vervuiler is", en dat de goeie voormemans aanwezig zijn; zo zal de varkensstapel binnen tien jaar zeker verminderd zijn. Hij eist wel zeer juistere cijfers vooraleer hij ten gronde verder praat. Martens ontkende de polarisering natuurlijk en haalde aan dat de milieubeweging twee jaar geleden zijn goodwill heeft getoond door in te stemmen met uitzonderingen voor de gezinsveeteeltbedrijven — een uitzonderingsstatus waar misbruik van gemaakt is. Het is nu aan de anderen om hun nek uit te steken.

(bd/so)

Contactlenzen iets voor u? Trioptic biedt u EEN COMPLEET CONTACTLENZENSYSTEEM VOOR 4000,-BF. U krijgt voor zes maanden 6 paar zachte spherische maandlenzen (=maandlenzen) nieuwe frisse zuivere contactlenzen) incl. alle onderhoudsproducten van Allergan. Profiteer van onze voordelige probeerset voor 690,-BF. Een uitgelezen aanbieding. Alleen bij Trioptic. Doen!



TRIOPTIC ADVISEERT  ALLERGAN

Of liever lenzen?

Vraag de probeerset: slechts 690,-BF voor een paar zachte spherische maandlenzen + producten.

TRIOPTIC

Vital Decosterstraat, 28A - 3000 Leuven - tel: 016/23.85.02

Houtvrij: een geschenk voor ons milieu?

Door het toenemend ecologisch bewustzijn van de konsument, hebben heel wat ondernemingen en lobbygroepen zich gespecialiseerd in een nieuwe vorm van eco-markchandising. De ecolabels vliegen in het rond, nieuwe termen zorgen voor verwarring en spijzen de stroom van desinformatie. Zo zegt de 'pulp-lobby' de laatste jaren heel wat 'milieuvriendelijk' papier op de markt te hebben gebracht. De vraag daarbij is in hoeverre de gehanteerde termen ook werkelijk de lading dekken.

Uit onze rondvraag bij de Leuvense kopieteken blijkt dat de meeste zaakvoerders resoluut voor houtvrij papier gekozen hebben. Dit papier wordt vervaardigd uit chemische pulp. Uit die pulp zijn alle houtbestanddelen (lignine, hars,...) behalve de cellulose verwijderd, vandaar de term 'houtvrij'. Hout bevat echter maar zo'n veertig tot vijftig procent cellulosevezels. Bij de productie van mechanische pulp daarentegen, ook 'houthoudend' genoemd, wordt maar liefst 95 tot 99 procent van het hout omgezet in pulp. Bij de productie van houtvrij papier sneuvelen dus met andere woorden paradoxaal genoeg tweemaal zoveel bomen als bij gewoon papier. Immers alleen de cellulose wordt behouden, de rest is afval. Het gebruikte hout is hoofdzakelijk afkomstig uit zogenaamde 'productiebos-

sen'. Dergelijke massaal aangeplante monokulturen vormen een bedreiging voor het biologisch evenwicht. Waardevolle oerbossen en tropische regenwouden worden massaal gekapt. Samen met de ondergang van die ecologisch waardevolle bossen, worden ook honderden plant- en diersoorten bedreigd en de bodemstructuur over-

der bomen. Bij het gebruik van kringlooppapier is het belangrijk na te gaan wat de verhouding 'post-consumer' - en 'pre-consumer' - pulp is. Post-consumer wijst op het feit dat het gebruikte pulp afkomstig is van papier dat reeds een volledige cyclus van productie en consumptie heeft doorlopen. Papierafval dat rechtstreeks van de fabri-

en alleen dat het papier recycleerbaar is, het is dus een maat voor niets.

Ook rond het gebruik van chloor als bleekmiddel is men in de promotie niet steeds even openlijk. Het gebruik van chloorhoudende chemicaliën zorgt voor een niet in te schatten milieuschade. Ze kunnen nooit volledig afgebroken worden

Papiersorten volgens milieubelasting

In aflopende volgorde:

- 100% post-consumer kringlooppapier (waarvan meer dan 50% midden- en ondersoorten en waarvan de pulp niet ontinkt is)
- 100% post-consumer kringlooppapier (met meer dan 50% midden- en ondersoorten en waarvan de pulp wel ontinkt is)
- 100% post-consumer kringlooppapier (minder dan 50% midden- en ondersoorten)
- andere soorten kringlooppapier (hoe hoger het gehalte post-consumer papier hoe beter)
- houthoudend papier volgens mechanisch productieproces (TMP/CTMP), ongebleekt
- houthoudend papier volgens mechanisch productieproces, totaal chloorvrij (TCF)
- houtvrij papier (volgens sulfiet-/sulfaatproces), ongebleekt
- houtvrij papier, TCF
- houtvrij papier, elementair chloorvrij (ECF)
- houtvrij papier, chloorarm
- houtvrij papier, chloorgebleekt

hoop gehaald.

Houthoudend

Door een verbetering van de productieprocessen is het mogelijk geworden om voor elk gebruik hoogwaardig kringlooppapier te gebruiken. Door het kringloopstelsel komt er minder papierafval in de verbrandingsovens terecht en sneuvelen min-

kant afkomstig is (bv: door produktiefout, omslagknippen en dergelijke) wordt pre-consumer genoemd. Hoe groter het aandeel post-consumer papierafval, hoe beter voor het milieu.

Om van kringlooppapier te kunnen spreken, dient er bij de productie minimum vijftig procent afvalpapier gebruikt te worden. Het 'Blaue Engel-label' is het strengste keurmerk voor recyclepapier. Het wordt enkel toegekend aan kringlooppapier, dat voor honderd procent uit papierafval geproduceerd werd. Een ander belangrijk keurmerk is het 'NAPM-label', dit label staat garant voor minimum vijftig procent afvalvezels. Beide labels eisen ook dat er maximaal gebruik wordt gemaakt van post-consumer pulp. Bij de meeste andere labels zijn de erkenningsvoorwaarden meestal zeer vaag en wordt er geen echte meerwaarde voor het milieu geboden. Het kringloopteken bijvoorbeeld betekent enkel

en vormen een bedreiging voor de volksgezondheid. Chloorbindingen in welke vorm ook, dienen absoluut vermeden te worden. Enkel TCF (Total Chlor Free) voldoet aan deze eis. De andere benamingen wijzen op het gebruik van chloorverbindingen zoals chloordioxide of natriumhypochloriet in plaats van chloorgas. Toch kunnen ook bij de productie, het gebruik en de lozing van deze stoffen kankerwekkende stoffen vrijkomen. De opaciteit (ondoorschijnendheid) en het feit of papier zuurvrij is of niet, heeft geen enkele significante invloed op de milieubelasting.

Om alles nog eens duidelijk op een rijtje te zetten, vindt u in bijgevoegde tabel de papiersorten volgens hun milieubelasting.

Thierry Laenen

bron: Bond Beter Leefmilieu.

Papiertips

Bijna één vijfde van ons papierverbruik bestaat uit ongeadresseerde reclame. In bijna elke gemeente kan men tegenwoordig stickers krijgen die duidelijk maken dat je deze reclame liever niet ontvangt.

Gebruik steeds kringlooppapier, ook in de kopieteken! Indien dit niet mogelijk is, eis dan zeker chloorvrij gebleekt papier. Kopieer zoveel mogelijk recto verso.

Vermijd wegwerpproducten zoals kartonnen bakers, papieren tafellakens en zakdoeken.

Maak optimaal gebruik van de nieuwe mogelijkheden die het computertijdperk biedt. Tracht zoveel mogelijk faxen te vermijden en gebruik e-mail. Als je toch moet faxen, fax dan vanaf je computer. Probeer ook onnodige prints te vermijden. Controleer eerst alles met de spellingskontrolle en afdrukvoorbeeld.

(ThL)

Kopieteken niet tuk op pottenkijkers

In het artikel 'Houtvrij: een geschenk voor ons milieu?', kunt u lezen hoe de pulplobby door het gebruik van allerlei misleidende benamingen de milieubewuste konsument voor zich probeert te winnen. Uit een eerste rondvraag blijkt echter dat ook de kopieteken zich op grote schaal schuldig maken aan deze nieuwe vorm van 'ekolobbiën'. 'Eco-copy' gaf zelfs een hele uitleg over het 'milieuvriendelijke' houtvrije papier uit Zweden, precies zoals in de boekjes. Het is alleszins niet duidelijk op wat de naam 'Eco-copy' slaat. Bij Acco wil men het wel anders aanpakken, maar dat lukt nog niet al te best. De meeste andere kopieteken houden de pottenkijkers liever buiten. Master copy bedankte vriendelijk voor de moeite, maar was niet geïnteresseerd en bij Alpha copy biedt men liever geen recyclepapier aan, daar men niet wenst mee te werken aan een 'modeverschijnsel'.

Belangrijkste pijnpunt blijft echter de algemene — al dan niet bewuste — desinformatie. Geen enkele kopiezaak wijst ons te vertellen hoeveel procent post-consumer pulp — zie hoger — het aangeboden recyclepapier bevat. Verder werkt men overal met houtvrij papier. Hiervoor sneuvelen ongeveer tweemaal zoveel bomen als voor houthoudend papier. Nergens wordt er een degelijk alternatief geboden voor dit milieu-onvriendelijk papier. Zo is er ook geen enkele kopietek die spontaan hoogwaardig recyclepapier aanbiedt. Door deze desinformatie en het gebrek aan ecologisch verantwoorde alternatieven voor het aangeboden papier, zou het dan ook absurd zijn om over milieuvriendelijke kopiezaken te spreken.

Als klant is het echter mogelijk de zaakvoerder op dergelijke tekortkomingen te wijzen en hem om meer ecologische alternatieven te vragen. Verder zou een positievere prijspolitiek voor kringlooppapier en een degelijke informatiedoorstroming het gebruik van recyclepapier kunnen stimuleren. Zowat alle kopieteken — op Acco na — laten echter weten dat ze liever geen externe controle toelaten. Aan u dus om te kiezen, wij geven u alvast nog even de cijfers.

(ThL)

van fifties tot seventies, van klassiek tot modern



Kringloopwinkel Spit, alles wat je kot nodig heeft



MEUBELS, KLEDING, FIETSEN, HUISRAAD,...

SPIT
KRINGLOOPCENTRUM

OPENINGSUREN
dinsdag t/m vrijdag 10u-18u
zaterdag 10u-17u
Diestsesteenweg 104, Kessel-Lo
016.26.09.21

KOPIEZAKEN	wt. papier	bel. kopie	AANGEBODEN PAPIER	kringloop	bel. kopie	OPMERKINGEN
ACCO Tiensestraat 154	houtvrij/TCF	max 1,4	verhouding post-consumer	max. 1,4	bereid tot controle / zelfde prijspolitiek voor kringlooppapier	
Alpha Copy, Tiensestraat 79/83	houtvrij/chloorvrij	1,5	niet beschikbaar		niet bereid om kringlooppapier aan te bieden/milieu-onvriendelijk	
ECO Copy, Tiensestraat 88/188, Naamsstraat 113	houtvrij/TCF (Zweden)	0,8 - 3	verhouding post-consumer	0,8-3	informatie op aanvraag / naam ECO is misleidend	
Print-Shop, Naamsstraat 26/180, Vlamingenstraat 2	houtvrij/TCF	0,7-1,4	verhouding post-consumer	1,4	negatieve prijspolitiek	
Print Service, Tiensestraat 38	houtvrij/chloorarm	vanaf 24 ex. 2	niet beschikbaar		zeer milieuvriendelijk	

David Hernandez met twee solo's in Leuven

Kwetsbaar zelfportret van een virtuoos danser

et 'Soli' debuteert de Amerikaanse danser David Hernandez als choreograaf. Niettemin zijn de twee afgeleverde solo's 'Edward' en 'Fernando, un homme lourd' pareltjes van hedendaagse dans. Hernandez vat in deze voorstellingen het lichaam niet op als een vanzelfsprekend geheel maar heeft aandacht voor de samenstellende delen.

Geboren in Miami en van opleiding muzikant, kwam Hernandez via de musical tot het besef dat dansen hetgene was dat hem echt bezield. Na een opleiding bij Amerikaanse choreografen zoals ondermeer Randy Warshaw en Trisha Brown, belandde hij in Europa. Samen met Meg Stuart richtte hij in Brussel het gezelschap 'Damaged Goods' op. Sinds kort staat Hernandez op eigen benen. Hij is actief bij Paris, de dansopleiding van Anne Teresa de Keersmaecker, en is artistiek koördinator van Klapstuk's, 'PEP'-programma. Tijdens het laatste Klapstukfestival coachte hij de dansimprovisaties van beide opleidingen. De twee danssolo's, verenigd onder de naam 'Soli', vormen voor Hernandez de start van een loopbaan als choreograaf. Een eerste belangrijk wapenfeit daarbij wordt de première van 'the essence is going' in mei.

Solo's stellen de dansers-choreografen in een positie waarin ze vaak iets meer van hun identiteit kunnen prijsgeven dan anders. Ook Hernandez laat dit gegeven niet onaangeroerd. Hij gebruikt dans om een zeer persoonlijke, intieme voorstelling te maken waarbij de danser en zijn lichaam centraal staan. Gehuld in een stijve jas, met brilletje op de neus, schuifelt hij in 'Edward' de scène op. Heel traag wordt de

ruimte verkend. Later ontdoet hij zich van jas, bril en schoenen om zijn gezicht en naakte bovenlichaam aan het publiek te tonen. Zijn ontbrekende rechterborstspier beklemtoont daarbij nog zijn naaktheid. Wat volgt lijkt een film waarvan de opeenvolgende fragmenten steeds even een halt worden toegeroepen door stilstaande beelden, die het lichaam in verschillende posities tonen — nu eens vloeiend, dan weer haaks en hoekig.

De vroegere samenwerking met Meg Stuart is nog duidelijk af te lezen in 's mans werk. De lappenpopdanser die heen en weer schommelt, zijn ledematen die als afzonderlijke entiteiten een beweging uitvoeren, Hernandez wendt ze eveneens aan. Anders dan bij Meg Stuart is zijn relatie met het publiek veel direkter. In plaats van een neutrale blik, eigen aan een hedendaags performer, kijkt hij het publiek recht in de ogen. Met die intieme, open blik stelt hij zich heel kwetsbaar op.

Later komt de voorstelling in een stroomversnelling terecht. Hernandez verlaat de enkelvoudige bewegingen en waagt zich aan een stukje combinatie. Een weg zoekend tussen vloeiende vormen en hoekige figuren, lijkt zijn lichaam soms uit het danserslijf te willen breken. Hijzelf maakt geregeld aanstalten de scène te verlaten — alsof hij niet langer kan verdragen voor een publiek te staan. Telkens komt hij echter terug en danst met een nog grotere intensiteit dan voorheen.

De muziek, vaak niet meer dan een ondersteuning van de dans, wordt door Hernandez vervlochten met de dans zelf. Af en toe lijkt ze zich meester te maken van de danser en geeft ze aan welke bewegingen en uitgevoerd moeten worden. Op het tikken van een wekker willen Hernandez'



armen bijvoorbeeld even de wijkers van de klok volgen om na enkele tellen een andere positie in te nemen. Alvorens in de licht-vlek te verdwijnen, die de aanzet is voor 'Edward', kijkt hij het publiek een laatste maal aan. De mens achter de danser toont zich aan het publiek.

Het tweede luik van 'Soli', 'Fernando, un homme lourd' was in november '97 in wereldpremière reeds te zien te Lissabon. Voor ons blijft het wachten tot maandag.

Veronique Patteeuw
Hernandez danst 'Soli' maandag 19 en dinsdag 20 januari om 20.30 u. in de Vlamingenstraat.

Vrijkaarten — vrijkaarten — vrijkaarten

De Belgische politiek en Justitie draaien weer goed. Mathot mag terug naar de PS en de service van het Hoog Comité van Toezicht is ook verbeterd. Het wordt nu heel gevaarlijk om in België nog zwart geld te houden. Ook wij zijn volop bezig met het witwassen van het onze. Niets bijzonders zou u zeggen, ware het niet dat u er van mee kan profiteren. Met ons geld kochten we ondermeer twintig kaarten voor de voorstelling 'Soli' van David Hernandez op dinsdag in de Vlamingenstraat. Kom dinsdagmiddag naar 's Meiersstraat 5 om je eigen duo-tickets op te halen.

Filmreeksen in Stuc:

New Harvest/Filmfun/Cowgirls

Post Coitum Animal Triste

Coevoelens zijn een polymorfe materie. Ze kunnen ijselijk koud aanwezig zijn of even goed passioneel losbarsten, ze kunnen leiden tot een emanatie van geluk of evengoed tot een bodemloze tristesse. Een overgang die vlug gemaakt is, zo blijkt bijvoorbeeld uit 'Post Coitum Animal Triste', een film die volgende week zondag en maandag vertoond wordt in de New Harvest-reeks, nog altijd één van de drie filmreeksen die Stuc rijk is.

'Post Coitum Animal Triste' (1997) is het derde werk van de Franse regisseur Brigitte Roüan, en was vorig jaar één van de grote verrassingen op het festival van Cannes. Roüan onderzoekt in deze — en ook in haar vorige films — de 'passie', meer bepaald hoe de mechanismen van de passie inwerken op een vrouw van middelbare leeftijd die gekonfronteerd wordt met een jonge adonis. Dat is wat Diane overkomt in 'Post Coitum'. Ze leidt haar onbezorgde bourgeoisleven met liefhebbende man, twee kindjes en een kat. Ze heeft niks te klagen. Tot ze valt voor de ogen en de lach van Emilio en zich aan hem overgeeft. Ze meent dat een nieuwe, overtreffende fase van haar leven is aangebroken, ze leeft in 'le bonheur'. Maar dan vertrekt Emilio naar Afrika en wordt ze gedwongen het andere uiterste, 'le malheur', te doorleven. De film wordt voor een groot stuk gedragen door het compromisloze engagement van Brigitte Roüan, — regisseur en tevens hoofdrolspeelster — om haar onderwerp met onverblomde eerlijkheid te verkennen.

Heel anders is dan weer 'Persona' (1965), maar dat is dan ook niet voor niets

een film van Ingmar Bergman die valt in te schrijven in de — tijdens de romantiek ontstane, vooral literaire — traditie van de ontduubeling. Het lijkt aanvankelijk te gaan om een confrontatie tussen een in zichzelf gekeerde actrice — Elisabeth (Liv Ullman) die plots is gestopt met praten en die zich symbolisch op een eiland teruggetrokken heeft — en haar verpleegster (Bibi Andersson). De confrontatie verloopt via beklievende close-ups van beide actrices. Als de close-ups van beide vrouwen dan vervloeden, één met elkaar worden, weer uit elkaar gaan, worden geheel nieuwe betekenissen gegeneerd. 'Persona' wordt bezet deze week vertoond in de reeks 'Even Cowgirls get the blues'. In dezelfde reeks kan u dinsdag ook kijken naar 'Orlando' en woensdag naar 'Kleine Vera'. Sally Potter's 'Orlando' (1992) — naar de gelijknamige roman van Virginia Woolf — is een merkwaardige kweeste naar identiteit van een man die vierhonderd jaar door de tijd reist en onderwijl in een vrouw verandert. Uiteindelijk komt hij/zij terecht in het heden waar ze in het reine komt met zichzelf. 'Kleine Vera' (1988, Vasili Pichul) is een film die volledig ondergedompeld is in de tijd van de glasnost. Vera is een jonge levenslustige vrouw, niet wars van enige provocatie, die gekonfronteerd wordt met de minder aangename kanten van het dagelijkse Russische leven. De klassieke film (in de reeks 'Filmfun'), die aanstaande maandag te bekijken valt is dit keer Josef van Sternberg's 'Morocco' (1930) met Marlene Dietrich — Von Sternberg was haar ontdekker — en Gary Cooper in de hoofdrollen.

Benny Debruyne

Info over waar en wanneer de gewraakte films vertoond worden, vind je in de agenda.

De Nieuwe A.N.S. is er !!



De nieuwe editie van de 'Algemene Nederlandse Spraakkunst' is niet alleen volledig aangepast aan de meest recente ontwikkelingen van het Nederlands, maar heeft bovendien een grondige facelift gekregen.

De nieuwe ANS bevat ongeveer 2000 pagina's, verdeeld over twee boekdelen, aangeboden in een luxe cassette.



4.500 bef. /

4.250 bef. met Acco-aandeel

ACCO Studeren met de grootste voldoening!

(015424300)

Bij het licht van de maan

Inderdagavond speelt Aerial M. het nieuwe soloprojekt van Dave Pajo in het Stuc. Pajo is een bescheiden Aziat uit Louisville, Kentucky, die als gitarist bij Slint en daarna bij Tortoise zijn tijd ver vooruit was. Een voorspellingsgave lijkt hem niet vreemd. Waar het grunge-geweld al snel een makkelijke handelswaar werd en bijgevolg tot een overkill aan tal van matige gitaargroepjes leidde, blijven Pajo's zoete klanken boeien in een nooit uitdijende echo.

Met Slint introduceerde Dave Pajo eind jaren '80 een muzikale stijl die, zoals nu blijkt, de toenmalige gitaarscene mijnenver achter zich liet. Terwijl in Seattle het ruitjeshemd van de boomhakker grunge-rock stilaan meer tot een mode dan tot een muziekverschijnsel maakte, bogen ergens in Kentucky enkele jonge misnoegden zich over de toekomst van de gitaar. Het plan voor die toekomst heette 'Spiderland' (91). Slint's quasi-legendarisch werkstuk is tot op heden een onuitputtelijke inspiratiebron voor muziek die zich voorbij de hype waagt. Hun bevredigende mix van verwaalde gitaarklanken en uiteengefelde songstructuren heeft dan ook ooit veel tere zielen tot blijdschap en droefheid gestemd. Wie nog steeds hoopt op Slint's verrijzenis, moeten we tot onze spijt teleurstellen; nevenprojecten, familiale plichten of vaste jobs staan die blijde terugkeer in de weg.

AC/DC

Tijden veranderen, ook Pajo's muziek. Zo stond hij ondertussen samen met zijn kompanen van Tortoise aan de wieg van wat sinds enkele jaren post-rock wordt genoemd. De ietwat onbeholpen term slaat op muziek die optimaal gebruik maakt van de digitale evolutie op muzikaal vlak. Hiermee ligt post-rock in het verlengde van wat Krautrock-groepen als Can en Kraftwerk begin jaren zeventig deden, namelijk eksperimenteren met muziek en nieuwe technologieën. Het resultaat zijn impressionistische soundscapes die voortdrijven op repetitieve ritmepatronen, samples en monotone bas-

lijnen. Door digitale en analoge geluiden subtiel met elkaar te verweven, geeft Tortoise een nagloed aan het steriele van de door een computer gemanipuleerde muziek. Met Mogwai en Transam in het zog en zelf in een berustende nasleep van Joy Division, klinken ze als iets dat deze wereld verlaat. 'Millions now living will never die' (1996) behoort tot de meest vernieuwende releases van de laatste jaren. Zoals steeds schittert Pajo's gitaargeluid ook hier als het metaal van een Mustang '69 in het licht van de maan. Naar eigen zeggen komt hij tot deze unieke sound door zich te richten op het atmosferische spel van jazzgitaristen zoals John McLaughlin, maar evenzeer op de simpele maar strakke stijl van Malcolm Young van AC/DC en Duane Denison van The Jesus Lizard.

Naast zijn verdiensten bij Slint en Tortoise is Pajo ook nauw betrokken bij de muziekprojecten van zijn vrienden. Als de tijd het hem gunt, rakelt hij samen met hen de gezamenlijke roots op in de achtertuin. Vanuit deze officieuze samenwerkingsverbanden ontstaan dan pareltjes zoals de projecten met Will Oldham, het genie achter Palace. Iedereen kent ondertussen het klunen van de Chicago/Louisville-konnectie met spilfiguren als Steve Albini en Jim O'Rourke. Wat beiden aan Pajo linkt, zijn ondermeer hun musique-concrète-remixes van enkele Tortoise nummers. De Chicago-scene zelf relateert Pajo: "It's not that big a deal, really".

Vuurvliegjes

Ditmaal vliegt hij naar Europa over met zijn nieuw soloprojekt Aerial M. Bescheiden mailt hij op voorhand: "... very minimal." Het gaat over de line-up die we mogen verwachten in Stuc: bas, drum en twee gitaren. Op het zevental nummers tellende titelloze debuut van Aerial M. (97) toont Pajo eens te meer zijn ingetogenheid als hij de gitaar ter hand neemt. Nergens valt er muzikaal geweld of agressie te bespeuren, wel delicate gitaarlijnen met een eigentijdse inkleding van de oude folk van zijn streek. Met andere woorden, een instrumentale trip over de velden van Kentucky waarna de muzikant bij thuiskomst

aangenaam verrast wordt bij het zien van traag over het portiek dansende vuurvliegjes. Iets wat een Europeaan enkel diep in gedachten kan doen verzinken, temeer omdat wij portieken noch vuurvliegjes kennen. De omstandigheden waarin de opnames gestart werden, werden Pajo's debuut bijna fataal. Het scheelde niet veel of een overstroming in de kelder van zijn ouderlijk

huis deed heel het projekt letterlijk in het water vallen. De jongen pakte zijn speeltjes mee naar boven en zette zich veilig in de garage.

Stefan Huber

Aerial M konserteert in de Stuczaal op donderdag 22 januari.



kruiswoord

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

Horizontaal — 1 Wijsgeer — Leerling van een militaire school 2 Slotwoord — Trek, lust — Bijbelse stad 3 Recht stuk van een rivier — Leeg, zonder inhoud — Familieid 4 Griekse letter — Vooreksamen 5 Franse rivier — Neon 6 Bevel — Luim 7 Zilver — Kiezelstenen 8 Amerikaanse staatsman en uitvinder — Muzieknoot 9 Bewonderaar — Zoogdier — Mannelijk diert 10 Balk — Gedekte tafel — Lattenkistje 11 Deel van een molekul — Rechthoek.

Vertikaal — 1 Muziekinstrument — Materiaal voor vlechtwerk 2 Brandverf — Deel van een vis 3 Dwaas — Zoogdier — Meisjesnaam 4 Voegwoord — Reusachtige figuur — Zangnoot 5 Gemalin van Zeus — Europees schiereiland 6 Gebied — Doorschijnende stof 7 Geruete rok — Europeaan 8 Meisjesnaam — Lelie-achtig bolgewas — Havenonderdeel 9 Verstreken — Voorzetsel — Spoedig 10 Belgische stad — Fabelachtig monster 11 Druppels lichaamsvocht — Delfstof.

Door Filip De Keukeleere

Hallo, u spreekt met Tampax

Dat technologische markt-wondertjes veelal uit West-Vlaanderen komen, is al lang geen geheim meer. Barco is al jaren marktleider wat reuzebeeldschermen betreft, Lernout & Hauspie is dat aan het worden voor computerspraaktechnologie. Het vervolg van het succesverhaal heet misschien wel Tel-Free, een firma die ervoor instaat dat abonnees gratis kunnen bellen als ze bereid zijn er met de regelmaat van de klok reclamespotjes bij te nemen. Binnenkort is dat ook in Leuven mogelijk.

Het principe is eenvoudig. Eerst vorm je het nummer 0800 23 500. Je krijgt eerst een advertentieboodschap te verwerken en vervolgens vertelt een computer je dat je het nummer van je bestemming mag vormen. Als je dat voor elkaar hebt, wordt opnieuw een spotje op je afgestuurd totdat die andere abonnee opneemt. Het gesprek moet wel nog eventjes uitgesteld worden, want gedurende tien seconden hoor je — je raadt het al — reclame. Eindelijk krijg je dan de kans om een minuut te converseren, vervolgens krijg je een nieuw spotje. Dit gaat zo door totdat je je telefoontoets beëindigt. De promotieboodschappen worden wel altijd aangekondigd door een seintje. Als tegenprestatie voor deze reclamediarye verloopt het hele gesprek gratis.

Het is echter niet mogelijk met dat systeem het land rond te bellen: je kan enkel iemand binnen de zone of in een aangrenzende zone bereiken. Guido Deklerk, zaakvoerder van Tel-Free, wijst dat aan de hoge tarifiering van Belgacom. Hij hoopt dat Telenet Vlaanderen op de markt komt met lagere tarieven zodat je iedereen in België kan bereiken.

De kritiek dat nu ook telefoongesprekken verstoord moeten worden door reclame, vindt Deklerk onterecht. "Niemand is immers verplicht die boodschappen te duiden. Je kan nog altijd gewoon bellen, maar dan moet je wel betalen. Als je het 0800-nummer vormt, waar reclame aan verbonden is, kan je bij ons gratis telefoneren." Hij meent bovendien dat er ook positieve kanten aan promotiespots zitten. Het gesprek kan vlotter verlopen omdat je altijd kunt inspelen op de reclameboodschappen. Deklerk noemt het een nieuwe vorm van dynamisch adverteren dat zich richt op jong en oud. Ook is het zo dat niet alleen grote bedrijven bij Tel-Free terecht kunnen om te adverteren want de formule zou eveneens heel lukratief zijn voor de plaatselijke middenstand.

Tel-Free begon in West-Vlaanderen omdat de software aldaar beter is dan de Zweedse



(foto Jimmy Debruyne)

die voor het projekt werd aangeboden. Met centrales in Oostende en Roeselare is de hele provincie nu al voorzien van het systeem. Het slaat er geweldig aan: dankzij vierduizend oproepen per dag werd vrijdagochtend de kaap van honderduizend oproepen gehaald. Omdat de zetel van de firma in Leuven gevestigd is, is regio Leuven de volgende die kan kennismaken met het gesponserde bellen. De apparatuur staat reeds klaar, men hoopt begin februari van start te kunnen gaan. Benieuwd of het ook hier zo een vaart loopt.

(hd)

“Een minderwaardige kunstvorm die enkel maar lucht produceert”

De spraakwatervallen stroomden toe in de grote aula van het Maria-Theresia-college, alwaar verbaal zou worden gevochten voor de overwinning van het door het Vlaams Rechtsgenootschap (VRG) georganiseerde Welsprekendheidstornooi. In het eerste deel van de wedstrijd moesten de kandidaten het publiek en de jury met een zelfgekozen tekst van hun spreekkunsten overtuigen. Het tweede en moeilijkste gedeelte bestond uit een improvisatie-oefening waarin de kandidaten drie minuten moesten volpraten over een door de jury opgelegd onderwerp. Alles werd aan elkaar gepreut door de immer subtiele Jan Hautekiet — van wie het niet altijd duidelijk was of hij nu ook meedong naar de eerste prijs.

Zowel de jury, 'voix dei' aldus de steeds bescheiden Mark Eyskens, als het publiek kwamen tot dezelfde konklusie. 'Apostel' Pieter Bauwens van Katechetika was de beste en Wouter Vanmierlo van de Sociale Hogeschool zijn 'schildknaap'. Voor de anderen nam de performance van enkele minuten helaas soms de vorm aan van een echte lijdensweg. Zo was een mooi betoog voor Dominique Bibau van Germania te hoog gegrepen. De man die de goede reputatie van Germania hoog moest houden — herinner u de sublieme Tim Pauwels, tweemaal opeenvolgend winnaar — bakte het wel heel bruin. In zijn eerste gedeelte vertelde hij een verhaal over de familie Porvis waarin "oma aan kanker lijdt maar toch nog veel gevoel voor tumor heeft". Andere grappen van hetzelfde kaliber over de Paus, Helmut Lotri en het Rad van Fortuin passerden de revue. De toon was gezet voor het improvisatiegedeelte. Zoals elke kandidaat moest hij een origineel vervolg op een bekend sprookje verzinnen, in zijn geval het sprookje van klein duimpje. Zijn verhaal bracht Klein Duimpje in Algerije en in Belgische Dutroux-kelders. Schrijnend was het om zien hoe de man achter het spreekgestoelte besefte dat hij tekortschoot. Het is natuurlijk niet makkelijk maar in zijn plaats was een avondje film misschien een betere keuze geweest.

Oesters

De tweede kandidaat was Ronald Verhaegen van Ekonomika. Deze spring-in-het-veld viel vooral op door zijn grote supporterschare, die hij met het oog op de prijs had opgetrommeld. Zijn verhaal over prinses Diana, iets wat hij hevig gestikulerend bracht, viel bij het publiek maar matig in de smaak. Hautekiet kon het niet laten om met deze kandidaat de draak te steken door achteraf zijn bewegingen de hele tijd te imiteren. De student ekonomie was wel een verbetering in vergelijking met de eerste kandidaat, temeer omdat de man in zijn improvisatiegedeelte het sprookje van Sneeuwvrije grappig vervulde in echte Amerikaanse geweldfilmstijl. Vervolgens was het de beurt aan thuispeler Steven Vandervelden, volgens professor en medepresentator Van den Auweele de op voorhand gekende winnaar. Zijn eerste betoog ging over oesters en Sartre's "l'enfer c'est les huitres" en kreeg het publiek voor het eerst echt aan het lachen, al had hij het niet over "Also sprach Zaratoestera". Kortom, een verademing, althans voor het eerste gedeelte. Deze 'Marlon Brandó' van het VRG moest immers het sprookje van Rood-

kapje vervulde maar kwam jammer genoeg in het spraakwater van zijn eerste kollega terecht: "Roodkapje had kunnen worden gered als de rijkswacht op tijd was gekomen of wanneer het arme kind aan weerbaarheidsstraining zou hebben gedaan".

Kanon

Het eerste kanon van de avond werd in



(foto Ivan Put)

stelling gebracht. Wouter Vanmierlo, de zenuwachtigste van alle kandidaten, begon ogenschijnlijk zeer rustig aan zijn door het publiek gemaakte verhaal over klonen. Deze met een licht aksent begiftigde Limburgse orator was bijwijlen zeer grappig en gevat. Zo was de Sociale Hogeschoolstudent van mening dat "Paul Marchal de reden is waarom de mens nooit mag worden gekloond" en speelde hij mooi in op het feit van de jurywissel. Oorspronkelijk had Jan Hautekiet immers in de jury moeten zeten, maar door het wegvalen van de oorspronkelijke presentator Jaak Pijpen nam hij dan maar het presenteren over. Met Jan Hautekiet in de jury zou een onderwerp over klonen zijn winstkansen hebben vergroot. Ook zijn improvisatie mocht er wezen. Hij linkte het sprookje van Assepoester aan de film Titanic en had het vervolgens



(foto Ivan Put)

over Assepoester II en III: hilariteit in de zaal. Kandidaat Stefaan Lampaert valt samen te vatten met de woorden: ingenieurstudent, ligfietsracer, West-Vlaanderen, dossierkennis, saai enzovoort. Zijn eerste betoog ging over het Internet. Door zijn lage interessegehalte bleek de rede allerminst reclame voor het wereldwijde web. Wel mag gezegd worden dat de man zich een rustig verteller toonde. Zijn met

ziekengroep 'de fantastische Jeansisters', die eigenaardig genoeg niet geselecteerd waren geweest voor het Interfakultair Songfestival. Het sprookje dat Pieter Bauwens dan weer mocht aanpakken was dat van Alladin en de wonderlamp. Zijn op een badinerende wijze gebrachte parabel, bracht iedereen aan het lachen, niet in het minst de vijf-koppige jury. Het sprookje van Alladin was volgens hem een sprookje dat op iedereen van toepassing is; "zijn we niet allemaal een beetje op zoek naar een mooi meisje, naar een geest die al onze wensen realiseert?". De jury beloofde hem met de eerste prijs waarbij de geestigheid, de diepzinigheden en de goede invallen werden geprezen. Pieter Bauwens was "de apostel en sekteleider die zal bijdragen tot een hervangelisatie" aldus de jury. De publieksjury sloot zich daar volmondig bij aan, waarbij er geen punt werd gemaakt van

een West-Vlaamse tongval doorspekt sprookje over Hans en Grietje was zelfs eventjes grappig en wel omdat Hans een mus verleedde om vliegend aan de heks te kunnen ontsnappen.

Punt

Toen was het de beurt aan Pieter Bauwens van Katechetika. Hij zag, kwam en overwon met verve. Deze imposante mens met dito stem vertelde met sukses eerst over de Vereniging ter Kulturele Ondersteuning van het Kruis — "voor onze vereniging is er geen keuze tussen kruis of munt" of het bulderende "nee, nee, nee, wij zeggen nee aan de ekstremisten". Dit subliem stukje tekst kon niet het werk zijn van een eendagsvlieg en zie, de man blijkt tekst en muziek te schrijven voor zijn mu-

zijn Gentse uitspraak.

Lucht

En dan was de laatste kandidaat aan de beurt en wat voor één. Bart Boonen die in Tilburg studeert, begon zijn eerste betoog met het vergelijken van het onderwijssysteem aan de KU Leuven — waar hij drie jaar zonder veel sukses deel heeft van uitgemaakt — met een "klef spel". Hij verklaarde doodleuk zijn aanwezigheid door te stellen dat ze hem hadden gevraagd om mee te doen wegens gebrek aan kandidaten. Het publiek was eerst met verstomming geslagen maar reageerde vervolgens afwijzend. In zijn tweede gedeelte ging de man nog verder. Hij weigerde te improviseren om principiële redenen en bezegelde hiermee zijn lot. Hij had het over "een minderwaardige kunstvorm die alleen maar lucht produceert" en "eigenlijk is het improviseren voor deze wedstrijd geen improviseren want men had me de tip gegeven een scenario of vijf van buiten te leren en die dan te linken aan de opgave, wel, daar doe ik niet aan mee, zo wil ik geen wedstrijd winnen". De meningen omtrent Bart Boonen waren sterk verdeeld. Sommigen bewonderden zijn moed en zijn niet-hypokrisie, anderen, waaronder de jury, vonden een wedstrijd als deze geen forum voor een dergelijk betoog. Sommige deelnemers maakten gewag van een domper op de sfeer van de wedstrijd. De winnaar van zijn kant was dan weer vol lof voor de laatste kandidaat. Maar alles viel uiteindelijk in de plooi, de beste had gewonnen en na wat rustige akoestische muziek van Ward Daenen konden de kelen worden gespoeld.

Pascal Seynhave